

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА І ДИЗАЙНУ
КАФЕДРА ДИЗАЙНУ

«Допущено до захисту»
Завідувач кафедри дизайну
Віктор КАРПОВ
Протокол засідання кафедри
№10 від «11» травня 2026 р

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**МАЛЬОПИС «ВСІ КОРАЛІ НА ЗАХИСТ БОГІНІ»
ЗА МОТИВАМИ ОПОВІДАННЯ Н. МАТОЛІНЕЦЬ**

Спеціальність 022 Дизайн
Освітня програма 022.00.01. Графічний дизайн
Перший (бакалаврський) освітній рівень

Здобувач вищої освіти:
Солодка Юлія Володимирівна
група ГДб-2-22-4.0д
Науковий консультант і куратор дизайн-проекту:
старший викладач кафедри дизайну
Здор Оксана Григорівна

Рецензент: _____

АНОТАЦІЯ

Солодка Ю. В. Мальопис «Всі коралі на захист богині» за мотивами оповідання Н. Матолінець. Кваліфікаційна робота, Київ: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2026. 65 с.

Кваліфікаційна робота присвячена створенню дизайну мальопису «Всі коралі на захист богині» як візуально-нарративного проєкту, що поєднує художню інтерпретацію літературного джерела з актуальними підходами графічного дизайну. У дослідженні розглянуто мальопис як форму візуальної комунікації, проаналізовано його структурні та образно-стилістичні особливості, а також визначено роль символіки у побудові художнього висловлювання. Особливу увагу приділено коралям як культурному коду, що репрезентує ідеї захисту, пам'яті та ідентичності.

Проаналізовано сучасні практики оформлення мальописів і визначено ефективні засоби візуалізації сюжетної динаміки. На основі дослідження сформовано авторську концепцію, що ґрунтується на поєднанні декоративної стилізації, контрастної колористики та ритмічної композиції. У практичній частині створено ілюстративний ряд, розроблено структуру видання та графічне оформлення ключових елементів. Результатом є цілісний дизайнерський продукт, орієнтований на сучасний культурний контекст.

Ключові слова: *мальопис, дизайн, ілюстрація, книга, книжковий дизайн, типографія, візуальна оповідь, друковане видання.*

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Ю.В. Солодка

ANNOTATION

Solodka Y. V. Comic «All necklaces shielding the goddess» based on the short story by N. Matolinets. Qualification thesis, Kyiv: Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, 2026. 65 p.

The qualification thesis is devoted to the development of the design of the graphic novel «All necklaces shielding the goddess» as a visual-narrative project that combines an artistic interpretation of a literary source with contemporary approaches in graphic design. The study examines the graphic novel as a form of visual communication, analyzes its structural, figurative, and stylistic features, and defines the role of symbolism in shaping artistic expression. Particular attention is paid to necklaces as a cultural code representing ideas of protection, memory, and identity.

Contemporary practices of graphic novel design are analyzed, and effective means of visualizing narrative dynamics are identified. Based on the research, an original concept is developed, grounded in the combination of decorative stylization, contrasting color schemes, and rhythmic composition. The practical part includes the creation of an illustrative material, the development of the story structure and the graphic design of key elements. The result is a coherent design product oriented toward the contemporary cultural context.

Keywords: *graphic novel, design, illustration, book, book design, typography, visual narrative, printed edition.*

This thesis contains the results of the author's own research. The use of ideas, findings, and texts from other academic studies is appropriately referenced.

_____ Y. V. Solodka

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ І. МАЛЬОПИС: ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ ОСНОВИ ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ.....	10
1.1 Історичні витоки коміксу та мальопису.....	10
1.2 Міфічні та фольклорні мотиви в коміксах.....	14
1.3 Стилiстичні та тематичні напрями сучасних мальописів. Потенціал мальованих історій у збереженні історичної пам’яті.....	21
Висновки до Розділу І.....	26
РОЗДІЛ ІІ. ПРОЄКТУВАННЯ МАЛЬОПISУ «ВСІ КОРАЛІ НА ЗАХИСТ БОГІНІ».....	29
2.1 Аналіз цільової аудиторії.....	29
2.2 Формування ідеї та концептуального рішення мальопису.....	31
2.3 Розробка персонажів, локацій та візуальної стилістики.....	36
2.4 Створення макету. Композиція, ритм та типографія мальопису «Всі коралі на захист богині».....	41
Висновки до розділу ІІ.....	47
ВИСНОВКИ.....	49
ДЖЕРЕЛА.....	52
ДОДАТКИ.....	57
Додаток А.....	57
Додаток Б.....	60
Додаток В.....	64

ВСТУП

Актуальність теми. В сучасному суспільстві візуальна культура відіграє провідну роль у процесах комунікації, освіти і формуванні світогляду. Зростання обсягу інформації та прискорення темпу її сприйняття зумовлюють потребу у таких формах її донесення, які поєднують у собі доступність, наочність і емоційну виразність. Однією з найбільш ефективних форм такого типу є комікс, який поєднує в собі вербальний і візуальний компоненти, створюючи цілісну наративну структуру.

Особливої актуальності набуває дослідження мальовису, створеного за мотивами твору «Всі коралі на захист богині», оскільки він апелює до важливих для української культурної традиції образів і символів. Коралі як елемент народного строю мають глибоке історико-символічне значення, асоціюючись із захистом, жіночою силою, статусом і сакральністю, а образ головної героїні втілює архетипи жіночності та сили. Осмислення цих образів у сучасному візуальному форматі сприяє актуалізації традиційних культурних кодів у нових художніх формах.

Популярність мальовисів як у світі, так і в Україні свідчить про формування нових підходів до створення наративу, де важливу роль відіграє не лише зміст, а й спосіб його візуального подання. Водночас український сегмент графічної літератури перебуває на етапі активного становлення, що відкриває широкі можливості для експерименту та пошуку власної візуальної мови.

Попри це, питання дизайну мальовису як цілісної системи — з урахуванням композиції, ритму, типографії, кольору та візуальної драматургії — досі не отримали достатнього висвітлення у вітчизняних наукових дослідженнях. Відсутність системного підходу до проектування таких видань ускладнює формування якісного українського продукту.

Таким чином, актуальність дослідження визначається необхідністю осмислення мальовису як сучасного засобу комунікації та розробки ефективних

дизайнерських підходів до його створення, що відповідають вимогам сучасного інформаційного середовища.

Стан дослідження проблеми. Проблематика мальопису як явища візуальної культури привертає увагу як українських, так і зарубіжних дослідників. У наукових працях розглянуто історію становлення коміксу, його жанрові особливості та функції у сучасному суспільстві. Окремі дослідження присвячені специфіці мальопису, його структурі та візуальній мові. Водночас питання інтеграції міфологічних та фольклорних мотивів у сучасні мальописи, а також їхнього значення для формування історичної пам'яті залишаються недостатньо висвітленими. Це зумовлює актуальність подальшого дослідження у цьому напрямі.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Кваліфікаційну роботу виконано на кафедрі дизайну факультету образотворчого мистецтва і дизайну Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. Робота є частиною наукової теми кафедри дизайну «Сталий розвиток суспільства та дизайн-діяльність у просторі айдентики територіальних громад», що передбачає проведення досліджень у сфері культури, мистецтва і дизайну та суміжних областей знань, презентацію результатів на міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях, публікацію на шпальтах фахових видань, керівництво студентськими творчими та науковими студіями і гуртками, написання випускових кваліфікаційних робіт першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти (протокол засідання кафедри дизайну від 05.02.2025 р. № 5).

Об'єктом дослідження є мальописи як явище сучасної візуальної культури.

Предметом дослідження виступає мальопис «Всі коралі на захист богині» за мотивами оповідання Н. Матолінець.

Метою дослідження є розробити концепцію, ілюстративний ряд і дизайн мальопису «Всі коралі на захист богині».

Завданнями дослідження є:

- проаналізувати історичні витoki та основні етапи розвитку коміксу і мальовису як виду візуального мистецтва;
- дослідити становлення та особливості розвитку українського мальовису у контексті світових тенденцій;
- виявити роль міфологічних і фольклорних мотивів у формуванні візуального наративу мальовису;
- проаналізувати стилістичні та тематичні напрями сучасних мальовисів і їхні художні особливості;
- визначити потенціал мальовису як засобу збереження історичної пам'яті та формування національної ідентичності;
- дослідити особливості цільової аудиторії та обґрунтувати їхній вплив на дизайнерські рішення у процесі створення авторського мальовису «Всі коралі на захист богині».

Методи дослідження. У дослідженні були застосовані різноманітні методи, які сприяли досягненню поставленої мети кваліфікаційної роботи. Герменевтичний метод застосовано для інтерпретації наративної структури мальовису, аксіологічний – для аналізу його ціннісного змісту. Історико-хронологічний метод дозволяє простежити розвиток коміксу, а історико-культурний – визначити вплив традицій на сучасні візуальні практики. Культурологічний і кроскультурний методи забезпечили аналіз мальовису як частини сучасної культури. Формально-стилістичний метод використано для дослідження композиції, кольору та графічних рішень, а іконографічний – для аналізу символіки та образної системи, зокрема фольклорних мотивів.

Теоретичне значення полягає у поглибленні наукового розуміння мальовису як виду мистецтва, що функціонує на перетині графічного дизайну, ілюстрації та літератури. У роботі уточнено особливості взаємодії вербальних і візуальних компонентів у структурі мальовису, що сприяє розширенню теоретичних підходів до аналізу візуально-комунікативних систем.

Узагальнення принципів побудови графічної оповіді дозволяє доповнити наукові уявлення про сучасні форми візуальної культури.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості застосування отриманих результатів у процесі створення авторського малюнку, а також у використанні матеріалів дослідження в навчальному процесі, зокрема у підготовці дизайнерів і ілюстраторів.

Апробація результатів дослідження. Матеріали кваліфікаційної роботи обговорювались на засіданнях кафедри дизайну факультету образотворчого мистецтва і дизайну Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. Основні положення й результати кваліфікаційної роботи було викладено у повідомленні на всеукраїнській науково-практичній конференції «UCRAINA LIBERTATEM» (Київ, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 11 листопада 2025 року) та на всеукраїнській науково-практичній конференції «Сталий розвиток суспільства та дизайн діяльність у просторі територіальної айдентики» (Київ, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 16 квітня 2026 року).

Солодка Ю. В. Потенціал малюнку в репрезентації історичної пам'яті на прикладі видання за мотивами оповідання Н. Матолінець «Всі коралі на захист богині». UCRAINA LIBERTATEM. Трансформація гуманітарної сфери та культурного простору під впливом війни. (11 листопада 2025 року). Київ: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2025. С. 251-254. – Режим доступу до ресурсу:

https://fomd.kubg.edu.ua/images/2024/FOMD_2025/1512202501.pdf

Солодка Ю. В. Інноваційні підходи у створенні візуального нарративу в малюнку. Сталий розвиток суспільства та дизайн діяльність у просторі територіальної айдентики. Всеукр. наук.-практ. конф. (16 квітня 2026 року). Київ: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2026. С. 236-237. – Режим доступу до ресурсу:

https://www.researchgate.net/publication/403810066_KyivDesignConference_2026

Структура: кваліфікаційна робота складається зі вступу, першого та другого розділів, загальних висновків до них, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 65 сторінок, основний текст роботи складає 52 сторінки, додатки – 9 сторінок.

РОЗДІЛ I

МАЛЬОПИС: ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ ОСНОВИ ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

1.1 Історичні витоки коміксу та мальопису

Комікс як форма синтетичного мистецтва, яка поєднує візуальний і вербальний компоненти, є результатом тривалого історичного розвитку нарративних зображень. Його становлення пов'язане з еволюцією способів передачі інформації через образ, починаючи від первісних форм візуальної комунікації до сучасних складних графічних нарративів. У наукових дослідженнях комікс розглядається як окрема знакова система, що має власну мову, структуру та принципи побудови сюжету, які формуються через взаємодію зображення і тексту [14; 25].

Передумови виникнення коміксу простежуються ще у найдавніших формах мистецтва. Первісні наскельні розписи не лише відображали окремі сцени, а й нерідко створювали послідовні візуальні наративи, де рух і час передавалися через серію зображень. Подібні принципи наративності розвивалися в мистецтві Стародавнього Єгипту та античності, де послідовне зображення подій використовувалося у фресках, вазописі та рельєфах. Такі приклади демонструють зародження ключового для коміксу принципу — секвенційності, тобто розгортання історії через послідовність візуальних фрагментів [20].

У середньовічному мистецтві ця тенденція отримує подальший розвиток. Ілюміновані рукописи, настінні розписи та гобелени поєднували текст і зображення, формуючи цілісні оповідні структури. Важливою особливістю цього періоду є домінування зображення як носія інформації в умовах обмеженої грамотності населення. Таким чином, візуальна розповідь виконувала не лише естетичну, а й комунікативну функцію, що згодом стане визначальною для коміксу як медіа.

З розвитком книгодрукування у XV–XVIII століттях з'являються нові можливості для поєднання тексту і зображення. Ілюстровані видання, гравюри та сатиричні карикатури формують підґрунтя для виникнення протокоміксів. Дослідники відзначають, що саме в цей період починають формуватися перші сталі принципи візуального оповідання: розподіл на сцени, використання підписів, поєднання послідовних зображень у межах однієї сторінки [17; 31]. Ці елементи згодом стануть базовими для структури коміксу.

У XX столітті процес формування коміксу як окремого явища суттєво активізується. Зокрема, поширення ілюстрованих журналів і газет створює сприятливі умови для розвитку коротких графічних історій. У цей період закладаються основи сучасної композиції коміксу: поділ на кадри, організація сторінки, взаємодія тексту і зображення. Як зазначає С. Крикуненко, саме в цей час комікс починає формуватися як об'єкт наукового осмислення та окрема форма масової культури [17].

На початку XX століття комікс набуває популярності як частина газетної індустрії. Саме тоді з'являються характерні для нього елементи — зокрема, мовні «бульбашки», які дозволяють інтегрувати текст безпосередньо у зображення. Це стало важливим кроком у розвитку візуальної мови коміксу, оскільки забезпечило більш органічну взаємодію слова і образу.

У XX столітті комікс перетворюється на потужне явище масової культури. Його розвиток супроводжується формуванням різноманітних жанрів — від гумористичних і пригодницьких до науково-фантастичних і супергеройських. Як зазначають дослідники, у цей період комікс не лише розважає, а й виконує соціальні та ідеологічні функції, відображаючи суспільні настрої та культурні трансформації.

Особливо важливим є формування різних національних традицій коміксу. Американська школа характеризується орієнтацією на серійність і масовість, тоді як франко-бельгійська традиція вирізняється високим рівнем художньої культури та авторського підходу. Японська манга, у свою чергу, формує окрему

систему візуального мислення, де велике значення мають ритм, композиція та емоційна виразність [25; 28].

Теоретичне осмислення коміксу як виду мистецтва значною мірою пов'язане з концепцією «секвенційного мистецтва», яку розвиває Вілл Айснер. Цей підхід розглядає комікс як форму оповіді, де значення виникає у процесі сприйняття послідовності зображень. Подальший розвиток цієї теорії представлено у працях Скотта Макклауда, який аналізує комікс як складну систему взаємодії візуальних і текстових знаків, що функціонує за власними законами [1; 20].

У другій половині ХХ століття комікс зазнає суттєвих трансформацій, що пов'язані з ускладненням його структури та розширенням тематичного діапазону. У цей період формується поняття графічного роману, який відрізняється від традиційного коміксу більшою наративною цілісністю, складною композицією та орієнтацією на дорослу аудиторію. Дослідники наголошують, що графічний роман є не лише жанровим різновидом, а й етапом еволюції коміксу як мистецтва, що свідчить про його поступовий вихід за межі виключно масової культури [7; 35].

Важливим аспектом розвитку коміксу є також зміна його функцій у суспільстві. Окрім розважальної, він починає виконувати освітню, критичну та документальну роль. Як зазначається у дослідженнях, комікс може виступати формою соціального коментаря, політичної сатири або інструментом осмислення історичних подій [37]. У сучасному культурному просторі він активно використовується для популяризації складних тем, зокрема в освітніх і науково-популярних проєктах [12].

Значний вплив на розвиток коміксу у ХХІ столітті мають цифрові технології. Поява вебкоміксів, цифрових платформ і нових форматів поширення контенту змінює не лише спосіб дистрибуції, а й саму природу візуального наративу. Дослідники відзначають, що цифровий комікс відкриває можливості для інтерактивності, анімації та нелінійної структури оповіді [18]. Це сприяє розширенню аудиторії та залученню нових авторів до створення коміксів.

В українському контексті доцільно використовувати термін «мальопис», який підкреслює національну специфіку цього виду мистецтва. Як зазначають дослідники, український мальопис має складну й нерівномірну історію розвитку, що зумовлена історичними, політичними та культурними чинниками [8; 14]. Його витоки можна простежити у традиціях народного мистецтва, зокрема у лубкових зображеннях та ілюстрованих друкованих виданнях, де вже присутні елементи послідовного візуального оповідання.

У ХХ столітті розвиток мальопису в Україні був значною мірою обмежений ідеологічними рамками. Візуальні наративи існували переважно у форматі дитячих журналів та ілюстрованих книжок, де вони виконували виховну та освітню функцію. Водночас, як зазначає В. Васильєва, навіть у цих умовах формувалися окремі елементи національної традиції, які згодом стали основою для розвитку сучасного мальопису [5].

Активне становлення українського мальопису відбувається вже у ХХІ столітті. Цей процес пов'язаний із загальним піднесенням інтересу до національної культури, історії та ідентичності. Сучасні українські автори звертаються до різноманітних тем — від історичних подій і фольклору до актуальних соціальних проблем. Як зазначає О. Нестеренко, вербально-візуальний контент сучасних українських мальописів вирізняється експериментальністю та прагненням до осмислення сучасної реальності [24].

Окрему увагу дослідники приділяють використанню історичного та козацького наративу в українських мальописах. Такі твори не лише відтворюють події минулого, а й формують нові інтерпретації національної історії, сприяючи конструюванню культурної пам'яті [36]. У цьому контексті мальопис стає важливим інструментом репрезентації національної ідентичності.

Серед сучасних прикладів українського мальопису варто відзначити Воля: The Will [27], який демонструє тенденцію до створення масштабних наративів на основі історичних подій. Подібні проєкти поєднують художню виразність із

документальною точністю, що робить їх важливими не лише як мистецькі, а й як культурно-просвітницькі явища.

Важливим чинником розвитку сучасного українського мальовису є також поява спеціалізованих платформ, фестивалів і видавництв, що сприяють популяризації цього виду мистецтва. Зокрема, події на кшталт Comic Con Ukraine та FANCON UA створюють простір для комунікації між авторами та аудиторією, а також сприяють інтеграції українського мальовису у світовий культурний контекст.

Крім того, сучасний український мальовис активно реагує на актуальні соціально-політичні події, зокрема на російсько-українську війну. Як зазначають дослідники, у цей період з'являється значна кількість документальних і публіцистичних мальовисів, які фіксують досвід війни та осмислюють його через візуальні образи [18; 30]. Це свідчить про трансформацію мальовису з розважального медіа у важливий інструмент культурної рефлексії.

Таким чином, розвиток коміксу у світовому контексті та мальовису в українському середовищі демонструє складний і багатовекторний процес еволюції. Від простих форм візуального оповідання до складних графічних наративів, цей вид мистецтва постійно адаптується до змін у культурі, технологіях і суспільстві. Сучасний український мальовис, спираючись на світовий досвід, водночас формує власну ідентичність, що робить його важливою складовою національного культурного простору.

1.2 Міфічні та фольклорні мотиви в коміксах

Міфічні та фольклорні мотиви посідають важливе місце у структурі мальовису, оскільки забезпечують змістове наповнення, яке спирається на глибинні культурні уявлення, символи та архетипи. Їх використання пов'язане не лише з естетичними завданнями, а й із функцією передачі культурного досвіду, закладеного у традиційних наративах. У дослідженнях коміксу як виду масової культури підкреслюється, що він активно засвоює та трансформує

міфологічні структури, адаптуючи їх до сучасних форм візуальної комунікації [29].

Міф як форма колективного світосприйняття характеризується наявністю стійких сюжетних моделей і системою символічних образів. До них належать архетипні фігури героя, антагоніста, посередника між світами, а також мотиви подорожі, випробування, трансформації. У мальовписі ці елементи знаходять відображення у вигляді візуально організованих сюжетів, де кожен компонент може бути переданий через образ, композицію або деталь. Завдяки цьому міфологічні структури не потребують прямого текстового пояснення, оскільки значна частина змісту передається через зображення.

Серед зарубіжних аналогів важливе місце займає «The Sandman» Ніла Геймана. Цей графічний роман вирізняється складною символічною структурою та поєднанням міфологічних систем різних культур. У «Пісочному чоловікові» міфологія використовується не як пряме відтворення народних сюжетів, а як основа для створення багатопланового художнього світу, у якому реальність переплітається з фантастикою.

Для мальовпису «Всі коралі на захист богині» особливо важливим є підхід «The Sandman» до побудови атмосфери та роботи з візуальною метафорою. Значна частина змісту у графічному романі передається не через пряме пояснення, а через символічні образи, колір, композицію та взаємодію деталей. Аналогічний принцип застосовується і в українському проєкті, де предмети та кольорові акценти формують додатковий рівень значень.

Також спільною рисою є увага до психологічного стану персонажа. У «Пісочному чоловікові» внутрішні переживання героїв часто передаються через зміну візуальної атмосфери сторінки. У «Всі коралі на захист богині» емоційний стан також відіграє важливу роль, а композиція і кольорова гама працюють на створення відчуття напруги, зосередженості та внутрішнього переживання (див. Додаток А, рис. А.1).

Фольклор, на відміну від міфу, має більш варіативний характер і включає широкий спектр жанрів — казки, легенди, перекази, обрядові тексти. Ця

багатошаровість створює широке поле для інтерпретації у малюванні. Дослідники зазначають, що саме фольклорні наративи, завдяки своїй сюжетній чіткості та образній насиченості, легко адаптуються до секвенційної структури коміксу [23]. Їхня побудова, як правило, передбачає наявність конфлікту, розвитку дії та розв'язки, що відповідає принципам візуального оповідання.

У контексті української культури фольклор є джерелом великої кількості образів, які мають усталене символічне значення. Серед них — персонажі народної демонології, образи природних стихій, сакралізовані предмети та елементи побуту. Вони можуть використовуватися як безпосередньо, так і у трансформованому вигляді. Як підкреслюється у дослідженнях українського малювання, звернення до фольклору сприяє формуванню візуальної мови, що базується на локальних культурних кодах [14; 33].

Важливим аспектом є також функціонування символів у структурі малювання. На відміну від текстових форм, де значення розкривається послідовно, у візуальному середовищі символ може діяти одночасно на кількох рівнях — як елемент композиції, як частина образу персонажа або як окремий знак. Наприклад, традиційні прикраси, предмети одягу або орнаментальні мотиви можуть не лише відтворювати історичну достовірність, а й виконувати роль маркерів соціального статусу, віку чи належності до певної культурної групи. У цьому контексті показовими є дослідження символіки традиційних прикрас, зокрема коралів, які розглядаються як елемент, що поєднує естетичну і захисну функції [13].

Окрім предметної символіки, значну роль відіграє просторове середовище. У фольклорі простір часто поділяється на «свій» і «чужий», «безпечний» і «небезпечний», що може бути відтворено у малюванні через композицію кадру, кольорову гаму або характер зображення. Наприклад, ліс, вода або ніч можуть виступати як маркери переходу між різними станами або світами. Такі просторові коди не потребують додаткового пояснення, оскільки вони закріплені у культурній пам'яті.

Мальопис як форма секвенційного мистецтва створює умови для розгортання фольклорного сюжету у часі. Послідовність кадрів дозволяє передати зміну станів, розвиток конфлікту, взаємодію персонажів. При цьому важливу роль відіграє не лише сам сюжет, а й спосіб його візуальної організації. Дослідники відзначають, що структура коміксу як медіаповідомлення передбачає узгодженість усіх елементів — від композиції сторінки до деталей зображення [19].

Фольклорні мотиви також впливають на характер зображення персонажів. Їхні риси можуть бути узагальненими або навмисно підкресленими, що дозволяє швидко ідентифікувати їхню роль у сюжеті. Наприклад, певні кольори, елементи одягу або атрибути можуть одразу сигналізувати про функцію персонажа, не потребуючи додаткового текстового пояснення. Така система візуальних позначень є важливою для ефективної комунікації у межах мальопису.

Одним із найбільш помітних українських мальописів, що працюють із фольклорною та історичною тематикою, є «Даогопак». Цей твір поєднує елементи козацької міфології, бойових мистецтв і пригодницького жанру. Візуальна мова мальопису базується на декоративності, динамічній композиції та активному використанні етнічних мотивів. Особливістю «Даогопаку» є інтеграція української традиційної культури у фантастичний світ, де історичні образи трансформуються відповідно до законів художнього наративу.

Для мальопису «Всі коралі на захист богині» важливим є підхід «Даогопаку» до використання культурних символів як складової візуальної драматургії. У «Даогопаку» орнаменти, елементи костюма, зброя та архітектура не виконують виключно декоративну функцію, а формують атмосферу та підсилюють відчуття культурної приналежності світу твору (див. Додаток А, рис. А.2). Подібний принцип використовується і у проекті «Всі коралі на захист богині», де коралі, стрічки та прикраси стають не лише частиною образу персонажа, а носіями символічного змісту.

Водночас «Даогопак» відзначається більш динамічною та експресивною подачею матеріалу. Композиція сторінок побудована на активному русі, великій кількості сцен дії та контрастних ракурсах. У мальовисі «Всі коралі на захист богині» натомість переважає більш повільний і атмосферний тип наративу, у якому значну роль відіграють паузи, деталі та емоційний стан персонажа. Незважаючи на різницю темпоритму, обидва твори демонструють можливість адаптації української культурної спадщини до сучасної форми мальованої історії.

Іншим важливим аналогом є «Характерник», який також звертається до української міфології та козацької традиції (див. Додаток А, рис. А.3). Центральним образом твору виступає козак-характерник — персонаж, пов'язаний із народними уявленнями про надприродні здібності, магію та сакральне знання. У цьому мальовисі міфологічний компонент інтегрується у сюжет через систему архетипних образів, містичну атмосферу та використання фольклорних мотивів.

Для «Всі коралі на захист богині» важливим є саме підхід до створення атмосфери та роботи з емоційною складовою зображення. У «Характернику» значну роль відіграють освітлення, кольорова гама та контраст між темними і світлими площинами. Подібний принцип використовується і у представленому проєкті, де теплі червоні відтінки формують емоційний тон сторінки та акцентують увагу на ключових символах.

Ще однією спільною рисою є використання предметів як носіїв змісту. У «Характернику» важливе значення мають зброя, амулети та елементи одягу, що підкреслюють зв'язок персонажа з культурною традицією. Для мальовису «Всі коралі на захист богині» ці приклади є важливими аналогами, оскільки демонструють різні підходи до адаптації культурної спадщини у форматі сучасної мальованої історії.

Інтеграція міфічних і фольклорних мотивів у сучасний мальовис пов'язана з процесом їхньої адаптації до нових художніх умов. У цьому процесі традиційні образи та сюжети зазнають трансформації, що зумовлено як змінами

у візуальній культурі, так і особливостями самого медіа коміксу. Зокрема, спостерігається тенденція до поєднання традиційних елементів із жанровими моделями, характерними для сучасної популярної культури, такими як пригодницький, фантастичний або драматичний наратив [5].

У сучасних мальописах фольклорні мотиви часто функціонують як основа для створення нових сюжетів, а не як пряме відтворення традиційних історій. Це означає, що автори використовують окремі елементи — образи, символи, сюжетні ходи — і комбінують їх у нових контекстах. Такий підхід дозволяє уникнути буквального копіювання та водночас зберегти зв'язок із культурною традицією. Дослідники відзначають, що подібна інтерпретація є характерною рисою сучасного коміксу, який орієнтується на гнучкість і відкритість до експерименту [3].

Візуальна складова відіграє визначальну роль у процесі трансформації фольклорних мотивів. Стилізація є одним із ключових інструментів, що дозволяє адаптувати традиційні образи до сучасної естетики. Вона може проявлятися у спрощенні форм, зміні пропорцій, використанні умовних кольорових рішень або графічних прийомів. Як зазначають дослідники дизайну, подібні трансформації є частиною проєктного підходу, спрямованого на створення цілісного візуального продукту [2; 26].

Значну роль відіграє також типографія та спосіб інтеграції тексту у зображення. У мальописі текст може підсилювати фольклорний характер історії через використання відповідної лексики, стилізації мовлення або графічного оформлення. Водночас він залишається частиною візуальної системи, взаємодіючи з іншими елементами сторінки. Це створює додатковий рівень сприйняття, де вербальні і візуальні компоненти функціонують як єдине ціле [24].

Особливості сприйняття фольклорних мотивів у мальописі пов'язані з поєднанням раціонального та емоційного рівнів. Візуальна форма дозволяє передати атмосферу, настрій і характер подій, тоді як текст уточнює або конкретизує окремі аспекти. За спостереженнями дослідників, така форма

подачі інформації сприяє більш глибокому залученню читача, оскільки він одночасно сприймає кілька типів сигналів [22].

Сучасні технології значно розширюють можливості роботи з міфічними та фольклорними мотивами. Цифрові платформи дозволяють експериментувати з форматом, додавати елементи анімації, змінювати структуру сторінки. У результаті традиційні мотиви можуть існувати в нових формах, що поєднують статичне зображення з динамічними елементами. Як зазначається у дослідженнях, цифровий комікс стає окремим напрямом розвитку мальовпису, який активно реагує на зміни у культурному середовищі [18].

Водночас використання фольклорних елементів передбачає роботу з їхнім змістовим наповненням. У процесі адаптації виникає необхідність збереження ключових смислів, закладених у традиційних образах. Це стосується як символіки, так і загальної логіки наративу. Порушення цих зв'язків може призводити до втрати культурної впізнаваності, що впливає на сприйняття твору.

Фольклорні мотиви у мальовписі також можуть виконувати функцію маркерів культурної ідентичності. Вони дозволяють окреслити приналежність твору до певного культурного контексту через систему візуальних і сюжетних ознак. Це особливо помітно у випадках, коли використовуються елементи традиційного одягу, орнаменту або характерні типи персонажів. Такі елементи формують впізнаваний образний ряд, який асоціюється з конкретною культурною традицією.

У межах сучасного українського мальовпису спостерігається поступове розширення способів роботи з фольклорним матеріалом. Це проявляється як у жанровому різноманітті, так і у використанні різних візуальних стилів — від більш реалістичних до експериментальних. Подібна варіативність створює умови для подальшого розвитку цього напрямку та формування нових підходів до інтерпретації традиційних мотивів.

1.3 Стилiстичнi та тематичнi напрями сучасних мальописiв. Потенцiал мальованих iсторiй у збереженнi iсторичної пам'ятi

Сучасний мальопис розвивається в умовах iнтенсивних змiн вiзуальної культури, що зумовлює появу рiзноманiтних стилiстичних i тематичних напрямiв. Його специфiка полягає у здатностi поєднувати рiзнi художнi пiдходи — вiд класичної iлюстрацiї до експериментальних форм графiчного дизайну. У цьому контекстi мальопис виступає як вiдкрита система, у межах якої можуть спiвiснувати рiзнi способи побудови зображення, органiзацiї сторiнки та передачі змiсту [11; 29].

Стилiстичне рiзноманiття сучасних мальописiв значною мiрою визначається впливом рiзних нацiональних традицiй комiксу, а також розвитком цифрових технологiй. Серед найбільш поширених пiдходiв можна виокремити реалiстичний, декоративно-стильований, карикатурний та експериментальний стилi. Реалiстичний пiдхiд орієнтований на детальне вiдтворення середовища, анатомiї персонажiв i матерiальної культури, що особливо важливо у творах iсторичної тематики. У таких роботах увага придiляється автентичностi костюмiв, архiтектури, предметного середовища, що сприяє формуванню ефекту достовiрностi.

Декоративно-стильований пiдхiд, навпаки, передбачає узагальнення форм, використання умовних кольорових рiшень та активну роботу з орнаментом. У межах цього стилю особливого значення набувають елементи народного мистецтва, якi трансформуються вiдповiдно до сучасної вiзуальної мови. Такий пiдхiд часто використовується у творах, що звертаються до фольклорної або мiфологiчної тематики, оскiльки дозволяє пiдкреслити символiчний характер зображення.

Карикатурний стиль характеризується свiдомим спрощенням i деформацiєю форм, що сприяє пiдсиленню емоцiйної виразностi. Вiн часто застосовується у творах сатиричного або соцiально-критичного спрямування. Водночас експериментальнi пiдходи передбачають порушення традицiйної структури сторiнки, вiдмову вiд класичної панельної сiтки, поєднання рiзних

технік і матеріалів. Подібні рішення є характерними для сучасного авторського мальовису, що прагне розширити межі медіа.

Тематичне поле сучасного мальовису також є надзвичайно широким. Поряд із традиційними жанрами — пригодницьким, фантастичним або детективним — зростає інтерес до соціально значущих тем, зокрема історії, колективної пам'яті та ідентичності. У цьому контексті мальовис виступає як форма осмислення минулого, що дозволяє поєднувати документальність із художньою інтерпретацією [22].

Особливе місце в українському мальовисі займає історична тематика, яка часто пов'язана з переосмисленням ключових подій і постатей національної історії. Звернення до минулого відбувається не лише на рівні сюжету, а й через використання відповідних візуальних кодів — одягу, зброї, архітектури, символіки. Це створює багаторівневу систему знаків, що формує уявлення про історичний контекст.

У межах цієї тенденції важливим є звернення до козацького наративу, який функціонує як один із ключових елементів української культурної пам'яті. У мальовисах цей наратив може набувати різних форм — від героїчного епосу до більш рефлексивних і критичних інтерпретацій. Як зазначається у дослідженнях, використання козацької тематики дозволяє не лише відтворювати історичні події, а й формувати сучасне уявлення про національну ідентичність [36].

Козацький образ у сучасному мальовисі часто поєднує риси історичної постаті та символічного героя. Він може виступати як носій певних цінностей — свободи, гідності, боротьби — що актуалізуються у сучасному контексті. При цьому важливим є не лише зміст, а й спосіб візуального представлення: стилізація, колір, композиція кадру.

Серед сучасних українських мальовисів, що працюють із історичною тематикою, варто відзначити Воля: The Will, який поєднує альтернативну історію з реальними подіями. Подібні проекти демонструють прагнення створити масштабний наратив, що інтегрує історичний матеріал у сучасну

форму подачі [38]. Автори використовують події Української революції 1917–1921 років як основу для створення альтернативного художнього світу, де історичні постаті та реальні події поєднуються з елементами фантастики та дизельпанку [27]. Такий підхід дозволяє зробити історичний матеріал більш доступним для сучасної аудиторії та створити виразний візуальний образ епохи.

Для мальовису «Всі коралі на захист богині» важливим є спосіб, у який «Воля» працює з історичним контекстом через художню стилізацію. У проєкті активно використовуються декоративні елементи, стилізовані костюми, графічні акценти та складна композиція сторінок. Подібний принцип візуального переосмислення традиційних образів використовується і в авторському проєкті, де культурні елементи інтегруються у загальну художню систему твору (див. Додаток А, рис. А.4).

Окрему роль у «Волі» відіграє масштабність візуального світу. Велика кількість персонажів, архітектурних середовищ і технічних деталей створює відчуття цілісного альтернативного простору. На відміну від цього, у «Всі коралі на захист богині» акцент зміщується у бік камерності та інтимності сцен, де ключову роль відіграють емоційний стан персонажа і предметне середовище. Проте обидва твори демонструють можливість адаптації українського історичного матеріалу до сучасної форми мальовису.

Водночас у сучасному науковому дискурсі підкреслюється, що мальовис може виступати ефективним інструментом репрезентації історичної пам'яті. Зокрема, мальовис «сприяє осмисленню національної пам'яті і розглядається як приклад інтеграції українських традиційних культурних символів в сучасний мистецький простір» [35]. У цьому контексті він функціонує як медіум, що поєднує художню виразність із культурною рефлексією.

Поряд із історичними реконструкціями та інтерпретаціями минулого, у сучасному мальовисі активно розвивається документальний напрям, який орієнтований на фіксацію реальних подій і досвідів. У цьому випадку комікс функціонує як форма візуального свідчення, що поєднує елементи журналістики, мемуаристики та художнього осмислення. Дослідники

зазначають, що документальний комікс дозволяє передавати складні соціальні та політичні процеси через персоналізовані історії, що сприяє глибшому емоційному залученню читача [9; 30].

У контексті сучасної української культури особливого значення набувають мальюписи, що звертаються до подій новітньої історії, зокрема війни та суспільних трансформацій. У таких творах візуальний наратив використовується як засіб осмислення травматичного досвіду, що складно передати виключно текстовими засобами. Завдяки поєднанню зображення і слова створюється можливість передати як фактичну сторону подій, так і їх емоційне переживання.

Особливістю документального мальюпису є поєднання різних рівнів достовірності. З одного боку, автори прагнуть зберегти фактичну точність, з іншого — використовують художні засоби для підсилення виразності. Це може проявлятися у виборі кольорової гами, характері лінії, композиції кадру. Наприклад, приглушені або монохромні кольори можуть підкреслювати драматичність подій, тоді як контрастні рішення — акцентувати увагу на ключових моментах.

Важливим аспектом є також спосіб організації наративу. У документальних мальюписах часто використовується нелінійна структура, що дозволяє поєднувати різні часові пласти — спогади, сучасність, рефлексії. Такий підхід створює багат шарову композицію, у якій події розглядаються не як ізольовані факти, а як частина ширшого історичного процесу.

Важливим прикладом мальюпису, що звертається до подій української сучасності, є «Кіборги. Легенда про непереможених», присвячений подіям російсько-української війни та обороні Донецького аеропорту. На відміну від альтернативної стилістики «Волі», цей мальюпис тяжіє до більш реалістичного підходу, зосередженого на передачі атмосфери війни та психологічного стану персонажів. Основна увага приділяється людському досвіду, взаємодії героїв і відчуттю постійної напруги (див. Додаток А, рис. А.5).

Для авторського проєкту важливим є саме спосіб емоційної побудови сцен. У «Кіборгах» значна роль відводиться освітленню, кольоровим контрастам і композиції кадру, які формують драматичний настрій. У мальописі «Всі коралі на захист богині» емоційний вплив досягається через інші художні засоби — сповільнений ритм оповіді, акцент на деталях та обмежену кольорову палітру. В обох випадках візуальна мова стає основним інструментом передачі атмосфери.

Також важливим є підхід до зображення історії через особистий досвід персонажа. У «Кіборгах» масштабна історична подія сприймається через переживання окремих героїв, що робить наратив більш емоційно близьким читачеві. У «Всі коралі на захист богині» подібний принцип реалізується через концентрацію на внутрішньому світі персонажа та його взаємодії з об'єктами, які мають символічне значення.

Механізм впливу мальопису на формування історичної пам'яті пов'язаний із особливостями візуального сприйняття. Зображення мають здатність закріплюватися у свідомості значно швидше, ніж текст, формуючи стійкі асоціації. У поєднанні з наративом це створює ефект присутності, коли читач не лише сприймає інформацію, а й емоційно проживає події. За спостереженнями дослідників, саме ця властивість робить мальопис ефективним інструментом комунікації у сучасному медіапросторі [22].

У цьому контексті важливу роль відіграє персоналізація історії. Зображення конкретних персонажів, їхніх переживань і взаємодій дозволяє представити великі історичні процеси через індивідуальний досвід. Це сприяє формуванню більш глибокого зв'язку між читачем і зображеними подіями. Подібний підхід активно використовується як у документальних, так і в художніх мальописах, що працюють із темою пам'яті.

Сучасні дослідження також підкреслюють значення мальопису як засобу трансляції культурних кодів у доступній формі. Зокрема, мальопис здатен передавати історичні сенси через поєднання образів і тексту, формуючи уявлення про національну спадкоємність і культурну ідентичність. Це

підкреслює його роль не лише як мистецького, а й як комунікативного інструменту [35].

Окрім змістового аспекту, важливим є також питання аудиторії. Сучасний мальопис орієнтується на різні вікові та соціальні групи, проте особливу увагу привертає молодіжна аудиторія. Завдяки поєднанню візуальної привабливості та наративної доступності комікс стає ефективним засобом залучення до складних тем, зокрема історії та культури. Це сприяє формуванню інтересу до національної спадщини та її переосмислення у сучасному контексті.

Розвиток цифрових технологій додатково посилює потенціал мальопису у сфері збереження історичної пам'яті. Онлайн-платформи, соціальні мережі та цифрові видавничі формати дозволяють швидко поширювати візуальний контент і залучати широку аудиторію. У результаті мальопис стає частиною сучасного інформаційного простору, де він взаємодіє з іншими медіа та формує нові способи комунікації.

Візуальна мова мальопису, поєднуючи художні та документальні елементи, створює умови для багаторівневого осмислення історії. Вона дозволяє одночасно працювати з фактами, емоціями та символами, формуючи складну систему значень. У цьому процесі важливу роль відіграє не лише автор, а й читач, який активно інтерпретує побачене, співвідносячи його з власним досвідом і знаннями.

У сучасному українському культурному просторі мальопис поступово утверджується як ефективний інструмент роботи з історичною пам'яттю. Його здатність поєднувати художню образність, наративну доступність і культурну символіку визначає перспективи подальшого розвитку цього виду мистецтва як важливого елемента візуальної культури.

Висновки до Розділу I

У результаті аналізу теоретичних і практичних аспектів мальопису як виду мистецтва було розглянуто його історичні витоки, специфіку використання

міфічних і фольклорних мотивів, сучасні стилістичні та тематичні напрями, а також роль у формуванні історичної пам'яті.

Встановлено, що мальопис формувався як результат тривалого розвитку візуального нарративу — від ранніх форм послідовного зображення до сучасних графічних історій. Його становлення пов'язане з поєднанням вербального та візуального компонентів, що утворюють цілісну систему комунікації. У сучасному науковому дискурсі мальопис розглядається як різновид секвенційного мистецтва, у якому значення формується через взаємодію окремих зображень і тексту.

Аналіз міфічних і фольклорних мотивів показав, що вони є важливим джерелом образності та сюжетних моделей у мальописі. Використання архетипних образів, символів і традиційних нарративів забезпечує зв'язок із культурною спадщиною та сприяє формуванню національно впізнаваної візуальної мови. У сучасних мальописах фольклорні елементи зазнають трансформації відповідно до нових художніх умов, зберігаючи при цьому свою семантичну основу.

Розгляд стилістичних і тематичних напрямів сучасного мальопису засвідчив його багатофункціональність і відкритість до експерименту. Виявлено, що поряд із традиційними жанрами зростає інтерес до історичної тематики, яка реалізується через різні підходи — від реконструкції подій до їх художнього переосмислення. Особливе значення у цьому контексті має козацький нарратив, що виступає важливим елементом культурної ідентичності.

Окрему увагу приділено потенціалу мальопису як засобу збереження історичної пам'яті. Визначено, що поєднання візуального і текстового компонентів створює умови для більш глибокого та емоційного сприйняття історичного матеріалу. Мальопис здатен передавати як фактичну інформацію, так і індивідуальний досвід, що сприяє формуванню цілісного уявлення про минуле. Це підтверджується сучасними дослідженнями, у яких підкреслюється роль мальопису як медіуму культурної комунікації та осмислення національної пам'яті.

Таким чином, мальопис постає як складне багаторівневе явище, що поєднує художні, комунікативні та культурні функції. Його розвиток у сучасному українському контексті пов'язаний із пошуком нових форм репрезентації традиції, історії та ідентичності, що визначає актуальність подальших досліджень у цій сфері.

РОЗДІЛ II

ПРОЄКТУВАННЯ МАЛЬОПISУ

«ВСІ КОРАЛІ НА ЗАХИСТ БОГІНИ»

2.1 Аналіз цільової аудиторії

Аналіз цільової аудиторії є важливим етапом у процесі створення мальопису, оскільки саме від розуміння особливостей сприйняття, інтересів і потреб читача залежить ефективність візуальної комунікації. Комікс як форма поєднання тексту і зображення орієнтований на різні вікові та соціокультурні групи, що зумовлює необхідність врахування специфіки їхнього сприйняття та інтерпретації візуального матеріалу.

Однією з ключових характеристик цільової аудиторії мальописів є особливості сприйняття візуальної інформації. Дослідники зазначають, що поєднання графічного і текстового компонентів сприяє більш швидкому засвоєнню інформації та підвищує рівень залученості читача [22]. Візуальна книга, зокрема комікс або графічний роман, дозволяє передавати складні смисли через образи, що робить її доступною для ширшої аудиторії порівняно з традиційними текстовими формами.

Важливим аспектом є також дидактичний потенціал коміксів. Вони активно використовуються як інструмент навчання та популяризації знань, оскільки здатні поєднувати інформативність із емоційною привабливістю. Як зазначається у дослідженнях, комікси сприяють розвитку критичного мислення, візуальної грамотності та кращому розумінню складних тем, що особливо актуально для молодіжної аудиторії [12]. Це робить мальопис ефективним засобом комунікації не лише в культурному, а й в освітньому середовищі.

Цільова аудиторія мальопису «Всі коралі на захист богині» формується на перетині кількох груп читачів, об'єднаних інтересом до сучасної української культури, візуального сторітелінгу та тематик історичної пам'яті й фольклору. Особливості художнього рішення, наративу та візуальної стилістики визначають орієнтацію проєкту насамперед на молодіжну та молоду дорослу аудиторію

віком приблизно від 16 до 30 років. Саме ця категорія читачів є найбільш активним споживачем сучасних мальовисів, графічних романів та візуальної літератури [4; 16].

Однією з ключових характеристик цільової аудиторії є зацікавленість у творах, що поєднують національний культурний контекст із сучасною художньою мовою. Мальовис використовує елементи української традиційної культури — прикраси, одяг, символіку, мотиви спадковості — у поєднанні з актуальною стилістикою цифрової ілюстрації та сучасною композицією сторінки. Такий підхід відповідає тенденціям розвитку українського коміксу, у межах яких спостерігається зростання інтересу до локальної тематики та культурної ідентичності [14; 33].

Важливу частину аудиторії становлять читачі, які цікавляться фентезі, міфологічними та фольклорними сюжетами. У сучасній візуальній культурі подібні теми мають значну популярність, зокрема серед молоді, що активно споживає анімацію, комікси, мангу та ілюстровані видання. Використання символічних образів, елементів народної культури та містичної атмосфери сприяє формуванню емоційного зв'язку з читачем і підсилює занурення у художній світ твору.

Окрему групу цільової аудиторії становлять читачі, зацікавлені в сучасному українському мистецтві та незалежних авторських проєктах. У контексті розвитку української індустрії мальовису дедалі більшої популярності набувають локальні видання, які пропонують оригінальний візуальний стиль і звертаються до українського культурного матеріалу [38; 39]. У цьому аспекті мальовис «Всі коралі на захист богині» може сприйматися не лише як художній твір, а і як приклад сучасного українського візуального продукту.

Важливою характеристикою аудиторії є також її орієнтація на емоційне та атмосферне сприйняття історії. Представлена стилістика мальовису базується на детальній роботі з кольором, текстурою, композицією та символічними об'єктами, що створює повільніший, рефлексивний тип наративу. Такий підхід

більше орієнтований на читача, який сприймає мальопис не лише як динамічну розважальну історію, а як емоційно насичений художній досвід.

Оскільки твір порушує теми пам'яті, спадковості та зв'язку поколінь, він може бути цікавим і для аудиторії, що цікавиться культурною антропологією, українською традицією та символікою народного мистецтва. Використання образу коралів як носія пам'яті та оберегу створює додатковий культурний рівень сприйняття, який виходить за межі суто сюжетної функції.

Потенційною платформою поширення мальопису є як друковані видання, так і цифрове середовище — соціальні мережі та онлайн-платформи для публікації коміксів.

Таким чином, цільова аудиторія мальопису «Всі коралі на захист богині» охоплює молодих читачів, зацікавлених у сучасній українській культурі, фольклорних мотивах, атмосферному візуальному сторітелінгу та авторських графічних проєктах. Поєднання традиційної символіки з сучасною візуальною мовою дозволяє сформувати твір, орієнтований на аудиторію, що шукає емоційно глибокі та культурно впізнавані історії.

2.2 Формування ідеї та концептуального рішення мальопису

Формування ідеї мальопису є ключовим етапом проєктування, що визначає подальший розвиток як візуальної, так і наративної складової твору. У контексті проєктування мальопису «Всі коралі на захист богині» цей процес базується на поєднанні літературного першоджерела, української культурної традиції та сучасних підходів до візуального сторітелінгу. Концептуальне рішення формується як синтез змісту, символіки та стилістики, що забезпечує цілісність художнього висловлювання.

Основою для розробки ідеї слугує оповідання Н. Матолінець, яке містить виразний наративний потенціал і багатий символічний ряд. У процесі адаптації тексту до формату мальопису відбувається трансформація вербального матеріалу у візуально-секвенційну структуру. Це передбачає відбір ключових сцен, акцентування емоційних моментів і побудову ритму оповіді через систему

кадрів. Як зазначає С. Макклауд: «Комікс функціонує як послідовність зображень, у якій значення виникає не лише всередині окремого кадру, а й у проміжках між ними» [20].

Концепція мальовису ґрунтується на ідеї збереження та передачі культурної пам'яті через матеріальні об'єкти, зокрема традиційні прикраси. У цьому контексті коралі виступають не лише декоративним елементом, а носієм символічного значення. Згідно з дослідженнями, вони виконують функцію оберега, маркера соціального статусу та елементу спадковості [13]. Саме ця багатозначність дозволяє інтегрувати їх у наратив як важливий сюжетний і візуальний компонент.

Важливим аспектом формування концепції є вибір візуального стилю. У даному проєкті він поєднує декоративність із елементами реалістичного зображення. Персонажі мають узагальнену, але впізнавану пластику, тоді як предмети та деталі одягу опрацьовані більш ретельно. Це дозволяє зберегти баланс між емоційною виразністю та історичною достовірністю. Подібне поєднання характерне для сучасної ілюстрації, де стилізація використовується як засіб акцентування змісту [26].

Колірне рішення також є складовою концепту. Використання обмеженої кольорової гами створює цілісну атмосферу та підсилює емоційний вплив. Теоретичні засади кольору, зокрема взаємодія контрастів і насиченості, розглянуті у працях Й. Іттена, підкреслюють значення кольору як самостійного виражального засобу [10].

Окрему увагу в концепції приділено жіночому образу як носію традиції. Персонажі у моментах взаємодії з прикрасами підкреслюють процес передачі культурного досвіду через тілесну і матеріальну практику. Прикраси функціонують як елементи пам'яті, що зберігають історію поколінь. Такий підхід корелює з дослідженнями візуальної культури, де наголошується на ролі матеріальних об'єктів у формуванні ідентичності.

Формування ідеї мальовису відбувається як багаторівневий процес, що включає аналіз літературного джерела, відбір ключових символів, розробку

візуальної мови та побудову композиційної структури. Усі ці елементи інтегруються у цілісне концептуальне рішення, яке визначає подальший розвиток проєкту.

Важливою складовою формування концепції мальови є сценарна адаптація літературного тексту, що передбачає його трансформацію у візуально послідовну структуру. На відміну від прозового твору, де основне навантаження несе слово, у мальовисі значна частина змісту передається через зображення, що зумовлює необхідність переосмислення способів подачі інформації. У цьому процесі визначаються ключові сюжетні вузли, які стають опорними точками візуального нарративу, а також розробляється ритм розгортання подій через чергування кадрів різної масштабності та емоційної насиченості [20].

Наприклад, у межах представленої сторінки (див. Додаток Б, рис. Б.1) спостерігається зосередження не на дії, а на стані — моменті підготовки, що має символічне значення. Такий прийом дозволяє уповільнити нарратив і акцентувати увагу на деталях, які в іншому випадку могли б залишитися поза фокусом. Це відповідає практиці сучасного мальови, де пауза і тиша можуть виконувати не менш важливу функцію, ніж динамічні сцени. Подібна організація часу в межах сторінки формує специфічний ритм, що сприяє зануренню читача у внутрішній стан персонажа.

Візуальна мова мальови також включає роботу з лінією та текстурою. В обраній для мальови стилістиці контур є достатньо м'яким і пластичним, що підкреслює органічність форм. Водночас використання зернистих текстур створює відчуття матеріальності простору та додає глибини зображенню. Такий підхід дозволяє уникнути надмірної гладкості цифрової графіки та наблизити її до традиційних технік.

Типографія і форма текстових блоків також є частиною концептуального рішення. Використання прямокутних плашок із заокругленими кутами та рукописного шрифту створює відчуття інтимності й наближеності до усного мовлення. Текст у цьому випадку не домінує над зображенням, а інтегрується у нього, доповнюючи візуальний ряд. Така взаємодія відповідає сучасним

підходам до побудови коміксу як цілісної системи, де всі елементи працюють на створення єдиного змісту [24].

Завершальним етапом формування ідеї мальопису є узгодження всіх складових у межах єдиного концептуального рішення, де зміст, візуальна форма та наратив функціонують як взаємопов'язані елементи. У цьому контексті важливо не лише розробити окремі компоненти — сюжет, персонажів, стилістику, — а й забезпечити їхню узгодженість, що визначає цілісність художнього висловлювання.

Концепція мальопису «Всі коралі на захист богині» формується на перетині кількох змістових рівнів. Перший рівень пов'язаний із наративом, який розгортається через послідовність сцен і відображає історію персонажа. Другий — символічний, що реалізується через систему предметів і образів, зокрема прикрас, які виступають носіями культурної пам'яті. Третій рівень — візуально-стилістичний, який визначає спосіб подачі матеріалу і формує емоційне сприйняття. Взаємодія цих рівнів створює складну структуру, у якій кожен елемент підсилює інші.

У межах проєктного підходу до дизайну мальопису важливим є розуміння його як цілісного продукту, що має визначену мету, аудиторію та функцію. Як зазначають дослідники, дизайн книги розглядається як комплексний процес, що включає аналіз змісту, розробку візуальної концепції та її реалізацію у матеріальній або цифровій формі [2]. У випадку мальопису цей процес доповнюється необхідністю організації наративу, що робить його особливо складним і багаторівневим.

Формування концепції також передбачає визначення ключових акцентів, які структурують сприйняття твору. У представленому проєкті таким акцентом є мотив прикрас як носіїв пам'яті та захисту. Він проходить через різні рівні — від сюжету до візуальних деталей — і забезпечує смислову єдність. Повторення цього мотиву у різних варіаціях створює ефект цілісності та підсилює його значення у структурі твору.

Важливою складовою є також робота з ритмом і темпом оповіді. У мальовисі вони визначаються не лише послідовністю подій, а й композицією сторінок, розміром і формою зображень, співвідношенням тексту і графіки.

З огляду на сучасні тенденції розвитку мальовису, важливим є також врахування особливостей його сприйняття аудиторією. Як зазначають дослідники, комікс як форма візуальної книги поєднує доступність із можливістю передавати складні змісти, що робить його ефективним засобом комунікації [22]. У цьому контексті концептуальне рішення має забезпечувати баланс між зрозумілістю та глибиною, що дозволяє залучити читача і водночас передати багаторівневий зміст.

Окремої уваги заслуговує роль сучасних технологій у реалізації концепції. Використання цифрових інструментів дозволяє експериментувати з формою, кольором, текстурою, що розширює можливості візуального вираження. Як зазначається у дослідженнях, цифрова графіка стала невід'ємною частиною сучасної ілюстрації, впливаючи як на технічні, так і на стилістичні аспекти створення зображення [21]. У даному проєкті це проявляється у поєднанні чіткої лінії, м'яких градієнтів і текстурних ефектів.

Концептуальне рішення мальовису також передбачає можливість його подальшого розвитку та адаптації. Це може включати розширення наративу, створення нових частин або інтеграцію у цифрові формати. Така відкритість є характерною для сучасних візуальних проєктів, що існують у динамічному культурному середовищі.

У підсумку, формування ідеї та концептуального рішення мальовису є складним процесом, що поєднує аналітичний і творчий підходи. Він включає роботу з текстом, символами, візуальною мовою та композицією, а також врахування контексту сприйняття. Усі ці аспекти інтегруються у єдину систему, яка визначає характер і зміст проєкту, забезпечуючи його цілісність і виразність.

2.3 Розробка персонажів, локацій та візуальної стилістики

Одним із ключових етапів проектування мальопису «Всі коралі на захист богині» стала розробка візуальної системи твору, що включає створення персонажів, опрацювання локацій та формування цілісної стилістики. У межах мальопису візуальний компонент виконує не лише ілюстративну функцію, а стає основним інструментом передачі атмосфери, емоційного стану та символічного змісту. Саме тому процес створення художнього рішення передбачав комплексну роботу з формою, кольором, композицією та предметним середовищем.

Розробка персонажів базувалася на поєднанні сучасної стилізації та елементів української традиційної культури. Основною метою було створення образів, які б сприймалися емоційно виразними та водночас зберігали зв'язок із культурним контекстом твору. У процесі формування дизайну персонажів важливу роль відіграв аналіз українського народного вбрання, зокрема традиційних прикрас, силуетів одягу та декоративних елементів [6; 13].

Особливе значення у візуальній системі мальопису мають коралі як центральний символ твору (див. Додаток Б, рис. Б.2). Їх форма, колір і розташування були продумані не лише як декоративний елемент, а як частина характеристики персонажа. Масивність прикрас, багат шаровість намиста та насичений червоний колір формують сильний візуальний акцент і водночас підкреслюють зв'язок із темою пам'яті та спадковості. Завдяки цьому прикраси стають частиною візуальної драматургії мальопису.

Під час створення персонажів значна увага приділялася силуету. Візуальна виразність образу досягається через узагальнену форму, плавність ліній та контраст між великими кольоровими площинами і деталізованими елементами. Такий підхід дозволяє зробити персонажів упізнаваними навіть у невеликих за розміром кадрах (див. Додаток Б, рис. Б.3). У сучасному мальописі силует відіграє важливу роль у швидкому зчитуванні образу та формуванні емоційного враження [11].

Важливою складовою роботи над персонажами стала пластика руху та міміка. Оскільки у мальовисі значна частина інформації передається через зображення, жести й вирази обличчя виконують функцію емоційної комунікації. У проєкті використовуються стримані, природні пози та м'яка пластика рухів, що відповідає загальному атмосферному характеру оповіді. Основний акцент робиться не на динамічній дії, а на внутрішньому стані персонажа, тому важливими стають дрібні зміни погляду, положення рук або нахилу голови.

Стилістика облич персонажів поєднує умовність і деталізацію. Форми залишаються достатньо спрощеними для збереження цілісності стилю, однак окремі елементи — очі, волосся, прикраси — мають підвищений рівень опрацювання. Це створює баланс між декоративністю та емоційною виразністю. Подібний підхід характерний для сучасної цифрової ілюстрації та авторського мальовису, де важливо зберігати одночасно художню цілісність і психологічну переконливість образу [26].

Окреме значення у формуванні стилістики персонажів має колір, який у мальовисі виконує не лише естетичну, а й наративну функцію. Кольорова палітра змінюється залежно від часового проміжку, у якому відбуваються події, що дозволяє візуально розмежувати сцени минулого і теперішнього (див. Додаток Б, рис. Б.4). Для епізодів, пов'язаних із минулим, використовуються теплі природні відтінки — червоний, теракотовий, коричневий, бежевий та темно-зелений. Така палітра формує атмосферу пам'яті, традиції та емоційної близькості. Домінування червоного кольору підкреслює символіку коралів і створює сильний композиційний акцент. Натомість сцени теперішнього вирішуються у більш стриманих і холодних тонах із меншою насиченістю кольору, що підсилює контраст між часовими площинами та допомагає читачеві інтуїтивно орієнтуватися у структурі оповіді. Приглушений характер фонових кольорів дозволяє уникнути надмірної строкатості та підтримує атмосферність сцен. У роботі з кольором враховувалися принципи емоційного впливу кольорових поєднань, описані у дослідженнях Йоганнес Іттен [10].

Важливу роль у візуальному рішенні відіграє текстура. Для створення більш матеріального й живого зображення використовуються зернисті поверхні, м'які переходи кольору та імітація традиційних графічних матеріалів. Такий підхід дозволяє уникнути відчуття надто «стерильної» цифрової графіки та зробити ілюстрацію більш тактильною. Використання текстур також допомагає формувати атмосферу старовинності та культурної пам'яті, що відповідає загальній концепції твору.

Під час розробки персонажів враховувалися й особливості сприйняття мальовису як секвенційного мистецтва. Образи мають залишатися впізнаваними у різних масштабах кадру та при зміні ракурсів. Саме тому важливим було створення системи повторюваних елементів — форми зачіски, прикрас, кольорових акцентів, — які забезпечують цілісність візуального образу протягом усього твору.

Крім персонажів, важливим компонентом художнього рішення стали локації. Простір у мальовисі виконує не лише функцію фону, а формує атмосферу та емоційний контекст сцени (див. Додаток Б, рис. Б.5). У проєкті використовуються камерні інтер'єри, природні середовища та декоративні елементи, що підсилюють відчуття замкненого, майже сакрального простору. Локації не перевантажуються великою кількістю деталей, однак містять предмети, які допомагають розкривати культурний контекст і характер персонажів.

Важливим аспектом формування художнього рішення мальовису стало опрацювання локацій та предметного середовища, які безпосередньо впливають на атмосферу твору й характер сприйняття історії. У мальовисі простір виконує не лише функцію місця дії, а є повноцінною частиною візуального наративу. Саме через середовище передається емоційний стан сцени, культурний контекст і ритм оповіді. Тому під час розробки локацій особлива увага приділялася їхній атмосферності, символічності та взаємодії з персонажами.

Візуальна структура простору у мальовисі базується на поєднанні реалістичних і декоративних елементів. Інтер'єри та предметне оточення

створювалися з урахуванням української традиційної культури, однак не як буквальна реконструкція історичного середовища, а як художньо стилізований простір. У роботі використовувалися мотиви народного побуту, текстильних орнаментів, дерев'яних фактур, декоративних тканин та прикрас, які формують культурно впізнавану атмосферу. Такий підхід дозволяє створити середовище, що сприймається одночасно реальним і дещо умовним, наближеним до емоційного або символічного простору.

Значну роль у побудові локацій відіграє освітлення. У представленій стилістиці переважає м'яке тепле світло, яке формує камерний характер сцен і підсилює відчуття затишку, внутрішньої напруги або спогаду. Освітлення також використовується як композиційний інструмент: за допомогою світлових акцентів виділяються ключові предмети або частини кадру. Особливо це помітно у сценах із прикрасами, де блиск коралів або металевих елементів стає важливою частиною візуальної драматургії.

Окремої уваги потребувала розробка природного середовища. На відміну від інтер'єрів, природні локації у мальовисі більш узагальнені та атмосферні. Вони створюють емоційний фон і допомагають формувати відчуття простору між окремими сценами. Для природних елементів характерне використання м'яких контурів, приглушених кольорів і декоративної стилізації рослинних форм. Завдяки цьому середовище не відволікає увагу від персонажів, але водночас підтримує загальний емоційний настрій твору.

Важливою складовою візуальної стилістики є робота з композицією кадру. У мальовисі використовуються як традиційні композиційні рішення, так і більш вільне розташування елементів сторінки. Значна частина сцен побудована на асиметрії, що створює відчуття природності й живого простору. При цьому композиція залишається збалансованою завдяки системі кольорових і світлових акцентів. Особливу роль відіграють крупні плани деталей — рук, прикрас, текстилю, — які допомагають створити емоційне наближення до сцени.

Для стилістики мальовису характерне поєднання декоративності та мінімалізму. З одного боку, у роботі активно використовуються орнаментальні

мотиви, складні текстури та деталізовані прикраси. З іншого — фон і другорядні елементи часто залишаються спрощеними, що дозволяє уникнути перевантаження композиції. Подібний баланс є важливим для сучасного мальовпису, оскільки забезпечує комфортне сприйняття сторінки та зберігає чіткість візуальної ієрархії [11].

Стилістичне рішення також значною мірою формувалося під впливом сучасної цифрової ілюстрації та авторського мальовпису. У роботі поєднуються чіткий контур, текстурні кисті та м'які кольорові переходи, що дозволяє створити водночас графічне й живописне враження. Такий підхід відповідає сучасним тенденціям розвитку візуальної культури, де цифрова графіка дедалі частіше імітує традиційні художні матеріали [21].

Важливою складовою стилістики є також ритм візуального ряду. Чергування деталізованих і більш узагальнених кадрів формує плавний темп читання та дозволяє контролювати емоційне навантаження сцен. Великі ілюстративні панелі створюють атмосферні паузи, тоді як дрібніші кадри концентрують увагу на деталях або послідовності дій. Така побудова ритму відповідає принципам секвенційного мистецтва, де структура сторінки безпосередньо впливає на сприйняття часу й динаміки [1].

У процесі роботи над стилістикою значна увага приділялася також взаємодії кольору і тексту. Оскільки у мальовписі текстові блоки є частиною композиції, важливо було забезпечити їхню гармонійну інтеграцію у візуальний простір. Для цього використовувалися стримані кольори плашок, плавні форми та достатній контраст між текстом і фоном. Подібний підхід дозволяє зберігати читабельність, не руйнуючи атмосферності ілюстрації.

Формування візуальної стилістики мальовпису «Всі коралі на захист богині» також передбачало створення єдиної системи художніх рішень, яка б забезпечувала цілісність усіх елементів проєкту. Повторювані кольорові акценти, орнаментальні мотиви, текстури та принципи побудови композиції формують впізнавану художню мову твору. Завдяки цьому окремі сцени сприймаються як частини єдиного візуального середовища.

Розробка персонажів, локацій та візуальної стилістики мальопису ґрунтується на поєднанні сучасних графічних підходів із елементами української культурної традиції. Усі компоненти — від пластики персонажів до структури простору — працюють на створення атмосферного й емоційно цілісного художнього світу, що визначає характер і візуальну ідентичність проєкту.

2.4 Створення макету. Композиція, ритм та типографія мальопису «Всі коралі на захист богині»

Одним із завершальних етапів проєктування мальопису «Всі коралі на захист богині» стало створення макету видання та формування цілісної системи композиційних, ритмічних і типографічних рішень. У сучасному мальописі структура сторінки є не лише технічним елементом організації матеріалу, а повноцінною частиною візуального наративу. Саме композиція кадрів, темп читання та взаємодія тексту із зображенням визначають спосіб сприйняття історії та емоційний вплив твору на читача [1; 20].

Під час створення макету основна увага приділялася поєднанню атмосферності та зручності читання. Оскільки мальопис орієнтований на емоційно насичений і візуально деталізований тип оповіді, важливо було забезпечити достатню кількість вільного простору в композиції сторінок та уникнути надмірного перевантаження кадрами. Саме тому структура макету базується на чергуванні великих атмосферних панелей і менших кадрів, що передають послідовність дії або акцентують увагу на деталях (див. Додаток Б, рис. Б.6).

Композиція сторінок формувалася з урахуванням ритму наративу. Для сцен спогадів або емоційної рефлексії використовуються крупні кадри з мінімальною кількістю тексту, що дозволяє уповільнити темп читання та зосередити увагу на настрої сцени. Натомість епізоди з активнішою взаємодією персонажів мають щільнішу структуру сторінки та більшу кількість панелей. Подібний принцип організації ритму відповідає сучасним підходам до

секвенційного мистецтва, де темп читання регулюється не лише текстом, а й композицією зображень [37].

Важливу роль у побудові макету відіграє система композиційних акцентів. Центральні об'єкти сцени — прикраси, руки персонажів, елементи костюма — часто винесені на передній план або виділені кольором і освітленням (див. Додаток Б, рис. Б.1). Завдяки цьому читач інтуїтивно фокусує увагу на ключових деталях. У деяких сценах композиція будується навколо одного домінантного елемента, що займає значну частину сторінки та створює емоційний акцент.

Під час роботи над макетом враховувалася також специфіка цифрового сприйняття мальовису. Сучасні мальовані історії часто існують не лише у друкованому форматі, а й у вигляді цифрових публікацій, тому композиція сторінок має залишатися зрозумілою як у розвороті, так і при окремому перегляді сторінок на екрані. Саме тому важливим стало забезпечення чіткої візуальної ієрархії та достатнього контрасту між основними елементами композиції.

Окрему увагу приділено структурі панелей. У мальовисі використовуються як класичні прямокутні кадри, так і більш вільні форми, що дозволяють зробити сторінку динамічнішою та підтримати атмосферний характер оповіді (див. Додаток Б, рис. Б.7). Частина композицій побудована з виходом персонажів або деталей за межі кадру, що створює ефект відкритого простору та підсилює емоційне занурення. Подібні рішення характерні для сучасного авторського мальовису та цифрової ілюстрації [11].

Важливим етапом створення макету стало використання спеціалізованого програмного забезпечення. Основна робота над сторінками мальовису виконувалася у програмі Clip Studio Paint, яка є одним із найбільш поширених інструментів для створення коміксів і манги. Використання цього програмного забезпечення дозволило працювати з багат шаровою структурою сторінки, системою панелей, текстовими блоками та цифровими кистями, що імітують традиційні графічні матеріали. Значною перевагою програми стала можливість

організації сторінок у форматі багатосторінкового документа, що полегшило роботу з ритмом і композицією всього видання.

Для кольорокорекції, обробки текстур і фінальної підготовки зображень використовувалася програма Adobe Photoshop. Її інструменти дали змогу точніше налаштовувати кольоровий баланс та інтегрувати текстурні ефекти у зображення. Також Adobe Photoshop застосовувався для підготовки файлів до друку та адаптації сторінок для цифрового формату.

Використання цифрових інструментів стало важливою складовою проєктування мальовису, оскільки сучасна ілюстрація дедалі активніше інтегрує можливості цифрової графіки у процес створення візуального продукту [21]. Це дозволяє поєднувати ручну стилізацію з точністю цифрового редагування та забезпечує гнучкість у роботі з композицією і кольором.

Під час створення макету враховувалися також сучасні тенденції розвитку візуального сторітелінгу та роль мальовису як засобу культурної комунікації. У тезах Солодкої Ю. та Здор О. наголошується, що сучасний український мальовис може виступати не лише формою розваги, а й інструментом популяризації культурної спадщини та формування зацікавлення українською візуальною культурою серед молодшої аудиторії [35]. Саме тому у проєкті значна увага приділялася поєднанню сучасної графічної мови з елементами національної символіки та декоративного мистецтва.

Важливою складовою створення макету мальовису стала розробка системи типографіки та інтеграції тексту у візуальний простір сторінки. У мальовисі текст не існує окремо від зображення, а є частиною композиції, що впливає на ритм читання, емоційне сприйняття сцени та загальну структуру сторінки. Саме тому під час роботи над типографією враховувалися не лише технічні параметри шрифту, а й його візуальна взаємодія з ілюстрацією.

Для текстових блоків було обрано шрифт із м'якими округлими формами та достатньою читабельністю у невеликому розмірі. Такий підхід дозволив зберегти атмосферність сторінок і водночас забезпечити комфортне читання. Особлива увага приділялася інтервалам між рядками та обсягу тексту в межах

однієї панелі. Оскільки мальопис орієнтований на візуальне оповідання, текстові блоки не перевантажують композицію та використовуються переважно для передачі ключових реплік або внутрішніх монологів персонажів.

Форма текстових плашок також стала частиною художнього рішення. У більшості сцен використовуються округлі або плавно заокруглені текстові блоки, що відповідають м'якій пластичності загальної стилістики.

Окрему роль у побудові ритму відіграє співвідношення тексту і порожнього простору. Частина сторінок містить великі атмосферні кадри з мінімальною кількістю тексту або повною його відсутністю (див. Додаток Б, рис. Б.2). Це дозволяє створити паузу в оповіді та акцентувати увагу на емоційному стані персонажа або символічному значенні предметів. Подібний прийом часто використовується у сучасному мальописі та графічних романах, де візуальна складова стає основним носієм змісту [22].

Під час створення макету також враховувалася необхідність збереження єдності стилістики упродовж усього видання. Для цього була сформована система повторюваних композиційних принципів — розташування текстових блоків, характер панелей, тип світлових акцентів і використання кольору. Подібна послідовність допомагає сформувати впізнавану візуальну мову та забезпечує цілісність сприйняття мальопису.

Значну увагу приділено роботі з розворотом як єдиною композиційною одиницею. Частина сцен створювалася з урахуванням взаємодії двох сторінок, де композиція переходить через центр розвороту або окремі елементи повторюються на сусідніх сторінках. Це дозволяє зробити структуру видання більш динамічною та підсилює ефект занурення у візуальний простір історії.

Завершальним етапом створення макету мальопису «Всі коралі на захист богині» стала розробка обкладинки (див. Додаток Б, рис. Б.8), яка виконує не лише інформаційну, а й комунікативну функцію. Саме обкладинка є першим елементом взаємодії читача з виданням, формує початкове враження про твір та визначає його візуальну ідентичність. Як зазначається у дослідженнях книжкового дизайну, обкладинка є важливим інструментом візуальної

комунікації та привернення уваги потенційної аудиторії [4]. Під час роботи над обкладинкою основним завданням було створення образу, що передавав би атмосферу мальовису, його емоційний характер і ключові символи.

Центральним композиційним елементом виступає низка коралів, що утворює своєрідну візуальну вісь композиції. Намисто поєднує окремі портретні зображення персонажів і водночас символізує зв'язок між поколіннями, пам'яттю та спадковістю, які є важливими темами мальовису. Повторення круглих форм створює ритм і допомагає спрямовувати погляд читача від назви до головного персонажа. Символічне значення коралів як важливого елемента української культурної традиції було враховане на основі досліджень українських народних прикрас [6; 13].

Особливу увагу приділено кольоровому рішенню обкладинки. Основою палітри став контраст між холодним темно-синім тлом і теплими відтінками жовтого, помаранчевого та червоного. Таке поєднання дозволяє створити виразний візуальний акцент і забезпечує високу помітність видання. Полум'я, яке займає значну частину композиції, виконує не лише декоративну функцію, а й підсилює емоційне напруження образу. Вогонь виступає символом трансформації, боротьби та внутрішньої сили, що перегукується із сюжетом твору. Під час роботи з кольором використовувалися принципи кольорових контрастів та емоційного впливу кольору, описані Йоганнесом Іттеном [10].

Чільне місце на обкладинці займає портрет головної героїні. Для її зображення було використано найбільший формат серед усіх персонажів, що підкреслює її значення для наративу. Інші портрети розміщені всередині окремих коралів і виконують роль своєрідних фрагментів історії, натякаючи на багат шаровість сюжету та різні часові площини оповіді. Подібне композиційне рішення відповідає особливостям секвенційного мистецтва, у якому візуальні елементи можуть виступати носіями додаткових смислів і допомагати розкривати структуру оповіді [1; 20].

Окрему увагу приділено типографії. Назва мальовису виконана декоративним шрифтом із геометризованими формами, що поєднує сучасний

характер із відсиланнями до української графічної традиції. Вертикально витягнуті літери підкреслюють динаміку композиції та допомагають інтегрувати текст у загальну структуру обкладинки. Білий колір шрифту створює достатній контраст із темним фоном і забезпечує його читабельність.

У результаті було створено обкладинку, яка відображає основну художню концепцію мальопису та формує його впізнаваний візуальний образ.

Важливим аспектом стала також підготовка макету до друку. Під час роботи враховувалися технічні параметри видання: формат сторінки, поля, безпечна зона для тексту та обрізні мітки. Для забезпечення якісного друку використовувалася кольорова модель СМУК, а всі сторінки були адаптовані до друкарських вимог. Окремо проводилася перевірка контрастності тексту та деталізації темних сцен, оскільки мальопис містить значну кількість приглушених кольорових рішень і складних текстур.

У процесі створення макету також використовувалися принципи візуальної ієрархії, що допомагають керувати увагою читача. За допомогою масштабу кадрів, кольорових контрастів і напрямку руху персонажів формується послідовність зчитування сторінки. Це особливо важливо для атмосферного мальопису, де ритм і емоційний стан часто передаються через композиційні засоби, а не через велику кількість тексту.

Візуальна структура сторінок формувалася з урахуванням загальної концепції твору, пов'язаної з темами пам'яті, спадковості та емоційного зв'язку з культурною традицією. Саме тому композиція тяжіє до плавності, м'яких переходів і поєднання деталізованих елементів із великими кольоровими площинами. Повторювані декоративні мотиви, акценти червоного кольору та текстурні поверхні допомагають підтримувати єдність стилістики протягом усього мальопису.

У тезах Солодкої Ю. та Здор О. підкреслюється, що сучасний український мальопис має значний потенціал як форма візуальної комунікації, здатна поєднувати художню виразність із культурним змістом [35]. У контексті проєкту «Всі коралі на захист богині» це реалізується через інтеграцію елементів

української традиційної культури у сучасну систему візуального сторітелінгу та використання дизайнерських засобів для формування емоційного й атмосферного наративу.

Отже, створення макету мальопису є комплексним процесом, що поєднує композиційні, типографічні та технічні рішення. Робота з ритмом сторінки, структурою кадрів, текстом і цифровими інструментами дозволила сформувати цілісну візуальну систему, яка забезпечує комфортне сприйняття історії та підтримує художню концепцію проєкту.

Висновки до розділу II

У процесі проєктування мальопису «Всі коралі на захист богині» було сформовано цілісну концепцію видання, що поєднує сучасні підходи до створення мальованих історій із використанням елементів української культурної традиції. У межах другого розділу здійснено аналіз цільової аудиторії, визначено основні принципи формування концептуального рішення, розроблено систему персонажів і локацій, а також створено композиційну та типографічну структуру мальопису.

Аналіз цільової аудиторії показав, що сучасний український мальопис орієнтується переважно на молодь і молодих дорослих читачів, які зацікавлені у поєднанні візуальної культури, авторської графіки та тем історичної пам'яті й культурної ідентичності. Було визначено, що атмосферність, емоційна виразність і впізнавана візуальна стилістика мають важливе значення для залучення аудиторії та формування емоційного зв'язку з твором.

У процесі формування ідеї та концептуального рішення мальопису було визначено ключові художні принципи проєкту: поєднання символічності, камерності та емоційного наративу. Значну роль у створенні художньої концепції відіграв аналіз сучасних українських та іноземних мальописів і графічних романів, що дозволило простежити особливості роботи з міфологічними, історичними та культурними мотивами. Важливим елементом

концепції стала символіка коралів як візуального образу пам'яті, спадковості та культурного зв'язку поколінь.

У межах підрозділу, присвяченого розробці персонажів, локацій та візуальної стилістики, сформовано художню систему мальовису, засновану на поєднанні декоративності та сучасної цифрової графіки. Було розроблено персонажів із виразними силуетами, продуманою кольоровою палітрою та системою повторюваних візуальних елементів. Значна увага приділялася роботі з предметним середовищем, текстурями, освітленням і кольором. Кольорова система мальовису була побудована на контрасті між сценами минулого й теперішнього, що дозволило підсилити емоційне та наративне розмежування часових площин.

У процесі створення макету мальовису було розроблено композиційну структуру сторінок, систему панелей і типографіку видання. Особлива увага приділялася ритму сторінки, взаємодії тексту та зображення, а також емоційному темпу читання. Для створення мальовису використовувалося програмне забезпечення Clip Studio Paint та Adobe Photoshop, що дозволило поєднати можливості цифрової графіки з імітацією традиційних художніх технік.

Таким чином, у результаті проєктування було сформовано цілісне художнє та дизайнерське рішення мальовису «Всі коралі на захист богині». Усі складові проєкту — концепція, персонажі, композиція, кольорова система та типографія — взаємодіють між собою та формують єдиний візуальний простір, спрямований на створення емоційного й культурно впізнаваного наративу.

ВИСНОВКИ

У результаті виконання кваліфікаційної роботи було досліджено особливості мальовису як форми сучасного візуального мистецтва та засобу художньої комунікації. Розглянуто історичні передумови формування коміксу та мальовису, їхню еволюцію у світовому й українському культурному просторі, а також специфіку розвитку українського мальовису в контексті сучасної візуальної культури. Виявлено, що мальовис поєднує риси літератури, графічного дизайну, ілюстрації та кінематографічного мислення, завдяки чому виступає ефективним інструментом створення емоційного й візуально насиченого наративу.

Проаналізовано наукові дослідження, присвячені історії коміксу, секвенційному мистецтву та сучасним українським мальовисам. Систематизовано підходи до визначення понять «комікс», «мальовис» і «графічний роман», а також уточнено їхні функціональні й стилістичні особливості. Охарактеризовано роль мальовису як засобу популяризації культурної спадщини, історичної пам'яті та національної ідентичності.

Вивчено особливості використання міфологічних і фольклорних мотивів у сучасних мальованих історіях. Розкрито значення народної символіки, декоративних елементів та культурних архетипів у побудові художнього світу мальовису. Виявлено, що звернення до фольклорних мотивів дозволяє формувати атмосферний візуальний простір та створювати емоційний зв'язок між твором і читачем. Описано особливості використання символічних образів у сучасному українському та зарубіжному мальовисі.

Проаналізовано сучасні українські мальовиси та графічні романи, присвячені історичній, міфологічній і культурній тематиці. Виявлено особливості їхніх композиційних, стилістичних і наративних рішень, а також окреслено принципи роботи з історичною пам'яттю, культурними символами та візуальною атмосферою.

Досліджено роль сучасного українського мальовису у формуванні інтересу до національної культури та історії. Охарактеризовано потенціал

мальованих історій як інструменту культурної комунікації та популяризації української візуальної традиції серед молодшої аудиторії.

У межах практичної частини роботи було проаналізовано цільову аудиторію мальованого «Всі коралі на захист богині». Окреслено особливості читацьких інтересів молодіжної аудиторії, її зацікавлення атмосферними візуальними історіями, авторською ілюстрацією та культурною тематикою. Виявлено значення цифрових платформ, фестивалів і сучасних форматів поширення мальованого для популяризації української мальованої культури.

Розроблено концептуальне рішення мальованого «Всі коралі на захист богині», що базується на поєднанні емоційного наративу, декоративної стилізації та символічного образу коралів. Розкрито значення кольору, текстури, предметного середовища та композиції у створенні цілісної атмосфери твору. Виявлено, що символіка коралів може виступати не лише декоративним елементом, а й важливою складовою візуального образу пам'яті, спадковості та культурного зв'язку поколінь.

Створено систему персонажів, локацій та візуальної стилістики мальованого. Описано принципи побудови образів персонажів, їхньої пластики, силуету та кольорового рішення. Подано характеристику локацій і предметного середовища, побудованого на поєднанні сучасної цифрової графіки з елементами української традиційної культури. Виявлено значення текстур, освітлення та декоративних деталей у формуванні емоційного візуального середовища.

Розроблено макет мальованого та систему композиційних і типографічних рішень. Охарактеризовано принципи побудови сторінки, ритму панелей, взаємодії тексту й зображення, а також особливості організації візуальної ієрархії. Представлено підхід до створення атмосферного темпу читання через використання крупних композиційних пауз, варіативної структури кадру та кольорових акцентів. Результати дизайн-проєкту було представлено на презентаційних планшетах (див. Додаток В, рис. В.1, В.2).

Описано можливості цифрових інструментів у створенні багатошарової структури сторінок, роботі з текстурами, кольорокорекцією та підготовкою макету до друку. Виявлено, що сучасні цифрові технології дозволяють поєднувати традиційну художню стилізацію з можливостями професійної цифрової обробки зображення.

Таким чином, у результаті виконання кваліфікаційної роботи було комплексно досліджено теоретичні та практичні аспекти створення мальовису «Всі коралі на захист богині». Представлено цілісне художнє та дизайнерське рішення мальовису, що поєднує сучасну візуальну мову з елементами української культурної традиції та демонструє потенціал мальовису як форми сучасного мистецького й культурного висловлювання.

ДЖЕРЕЛА

1. Айснер В. Comics and Sequential Art. Нью Йорк: W. W. Norton & Company, 2008. 192 с.
2. Балабуха Н., Здор О., Радько К. Дизайн книги як проєктна робота студентів спеціалізації «графічний дизайн» Університету Грінченка. АРТ-платФОРМА. 2024. № 1 (9), С. 304-323.
3. Баран Н., Гнаткович О. Класифікація та специфіка сучасних українських коміксів. 2021. Молодий вчений, 5 (93). С. 37-42. – Режим доступу: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-5-93-7>. (дата звернення: 30.05.26)
4. Белов Д. Український комікс : бібліотечно-інформаційний вимір : дис. доктора філ. наук. Київ, 2021. 213 с.
5. Васильєва В. Особливості українського коміксу крізь призму історичного розвитку. Студентський науковий вісник. 2020. № 45. С. 141-143.
6. Васіна З. Еволюція українського вбрання: сторінки історії. Харків: Vivat, 2021. 560 с.
7. Гаврилюк І. Ю. Комікс vs графічний роман: диференціація понять. Сучасні філологічні дослідження та навчання іноземної мови в контексті міжкультурної комунікації : зб. студ. наук. робіт. Житомир: держ. ун-т ім. Івана Франка, 2021. С. 2-23. – Режим доступу: <https://sur1.lu/mowngp>. (дата звернення: 30.05.26)
8. Гудошник О. В. Комікс в українському комунікаційному просторі. Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Соціальні комунікації. 2017. Т. 25, №12. С. 19-24.
9. Гудошник О. Український документальний комікс у поліконтексті. Актуальні тренди сучасного комунікативного простору : колективна монографія. Дніпро: Грані, 2020. – Режим доступу до ресурсу: http://www.dnu.dp.ua/docs/facults/fszmk/current_trends_of_modern_communication_space.pdf. (дата звернення: 30.05.26)
10. Іттен Й. Мистецтво кольору. Київ: ArtHuss, 2022. 96 с.

11. Колісник О. В. Специфіка сучасних коміксів: традиції та інновації. Графічний дизайн в інформаційному та візуальному просторі: монографія / за заг. ред. М. В. Колосніченко. Київ: КНУТД. 2022. С. 16-34.
12. Комікс – сучасний метод освіти. [Електронний ресурс] Intboard. – Режим доступу до ресурсу:
<https://intboard.ua/pres-sluzhba/blog/komks-suchasni-metod-osvti/>. (дата звернення: 30.05.26)
13. Коновалова О. Корали і бурштин у комплексі прикрас українського народного строю: історико-символічні виміри. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2022. № 2 (52). С. 67-73.
14. Кордоба Б., Коропецька Р., Кордоба В. Український мальопис: (не) розказана історія. Львів: UA Comix, 2025. 160 с.
15. Космацька Н. В. Нарис з історії виникнення і становлення жанру коміксу. Вісник Львівського університету. Серія : Іноземні мови. 2012. Вип. 19. С. 141-147. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnu_in_mov_2012_19_21. (дата звернення: 30.05.26)
16. Коваль А. Українські видавництва манги та коміксів. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:
https://kutok.io/nikoyoru/ukrayinski_vydavnytva_manhy_ta_komiksiv-4c2h. (дата звернення: 30.05.26)
17. Крикуненко С. Ретроспективний аналіз коміксу як об'єкта дослідження українських і зарубіжних науковців. Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук. 2022. Вип. 9. С. 166-176. – Режим доступу:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/ujlis_2022_9_16. (дата звернення: 30.05.26)
18. Крикуненко С. Цифровий комікс в період російсько-української війни. Актуальні питання, проблеми та перспективи розвитку гуманітарних наук у сучасному соціокультурному просторі: матеріали всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 8-9 квіт. 2022 р. Київ, 2022. С. 112-114.

http://knukim.edu.ua/wpcontent/uploads/2022/07/material_konf_APPPRGNSSP-04-22.pdf#page=113. (дата звернення: 30.05.26)

19. Лисак І. В. Структура українського коміксу як окремого медіаповідомлення. Вітражі, 2020. С. 59-62.
20. Макклауд С. Зрозуміти комікси. Невидиме мистецтво. Харків: Рідна Мова, 2019. 224 с.
21. Мельник О. Комп'ютерна графіка у сучасній книжковій ілюстрації: проблеми техніки та стилю. Тернопіль: Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, 2015. №1. С. 157-161.
22. Мильченко Л. Особливості сприйняття візуальної книги. Комікси. Манга. Графічний роман. Вісник Книжкової палати. 2020. № 12 (293). С. 10–15.
23. Насалевич Т. В., Рябуха Т. В., Лопушанський І. О. Становлення коміксу як жанру сучасної літератури. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. 2020. Вип. (31) 4. С. 144-149.
24. Нестеренко О. Вербально-візуальний контент сучасних українських онлайн-мальовисів. Мовознавчий вісник. № 36. 2024. С.183-194.
25. Ніколаеску Е. Історичний шлях франко-бельгійського коміксу. Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2020. С. 165–170.
26. Новік Г. В., Зємцова П. О. Сучасна ілюстрація. Видавництво «А-ба-ба-гала-ма-га». Теорія та практика дизайну. 2021. Вип. 24. С. 88-96.
27. Офіційний сайт комікс ВОЛЯ > Видавництво THE WILL PRODUCTION. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://thewill.com.ua/>. (дата звернення: 30.05.26)
28. Парамонова В. А. Манга в Японії: захисний рефлекс надміру урбанізованого суспільства чи культурно-цивілізаційний здобуток нації? Українська орієнталістика : [збірник наукових праць]. 2009-2010. № 4-5. С. 223-224.

29. Першина Л., Юмрукуз А., Жура, К. Комікс як жанр літературного мистецтва. Наукові записки. Серія: Філологічні науки. 2024. С. 201-208. – Режим доступу до ресурсу: <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2023-207-30>. (дата звернення: 30.05.26)
30. Підпригора С. Ukrainian Comics and War in Ukraine. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://trafo.hypotheses.org/41265>. (дата звернення: 30.05.26)
31. Полетаєва Г. Н., Набегов М. О. Етапи розвитку коміксу. Дизайн та мистецтво в контексті соціокультурного розвитку : Матеріали VIII Міжнар. науково-практ. конф. (07–08 верес. 2022 р.), онлайн конференція, 7 верес. 2023 р. – 8 верес. 2022 р. Кам'янець-Подільський, 2022. С. 107–109.
32. Россен Д. Comic Books vs. Graphic Novels: What's the Difference? [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.mentalfloss.com/article/588430/comic-books-vs-graphic-novels-what-is-difference>. (дата звернення: 30.05.26)
33. Ружило Л., Білоус О. Комікси: особливості української версії. Manuscript: Класична спадщина і сучасний літературний процес. 2017. № 2 (5). С. 51-57.
34. Солодка Ю. В., Здор О. Г. Інноваційні підходи у створенні візуального нарративу в мальовисі. Сталий розвиток суспільства та дизайн діяльність у просторі територіальної айдентики. Всеукр. наук.-практ. конф. (16 квітня 2026 року). Київ: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2026. С. 236-237. – Режим доступу до ресурсу: https://www.researchgate.net/publication/403810066_KyivDesignConference_2026. (дата звернення: 30.05.26)
35. Солодка Ю. В., Здор О. Г. Потенціал мальовису в репрезентації історичної пам'яті на прикладі видання за мотивами оповідання Н. Матолінець «Всі коралі на захист богині». UCRAINA LIBERTATEM. Трансформація гуманітарної сфери та культурного простору під впливом війни. (11 листопада 2025 року). Київ: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2025. С. 251-254. – Режим доступу до ресурсу:

https://fomd.kubg.edu.ua/images/2024/FOMD_2025/1512202501.pdf. (дата звернення: 30.05.26)

36. Тамазликер А. Специфіка використання козацького наративу в сучасних українських коміксах та графічних романах. Платон мені друг, але істина дорожча: теоретико-практичні та методологічні аспекти розвитку сучасних гуманітарних наук : зб. матеріалів Всеукраїнської молодіжної конференції (2-3 березня 2023 року, м. Чернівці). Чернівці : Чернівець. нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича, 2023. С. 248.

37. Усенко А. Комікси, як форма соціального коментаря та політичної сатири. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:

https://www.hidkonem.com.ua/blog/komiksi_yak_forma_sotsialnogo_komentarya_ta_politichnoyi_satiri. (дата звернення: 30.05.26)

38. Made in Ukraine: комікси великі й маленькі. Читомо. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:

<https://archive.chytomo.com/uncategorized/made-in-ukraine-komiksi-veliki-jmalenki>. (дата звернення: 30.05.26)

39. Vovkulaka. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:

<https://www.vovkulaka.net/>. (дата звернення: 30.05.26)

ДОДАТКИ

Додаток А

Рис. А.1 — Сторінки мальопису «The Sandman»

Рис. А.2 — Сторінки мальопису «Дагопак»

Рис. А.3 — Сторінки мальопису «Характерник»

Додаток Б

Рис. Б.1 — Сторінка мальовису

Рис. Б.2 — Сторінка мальовису

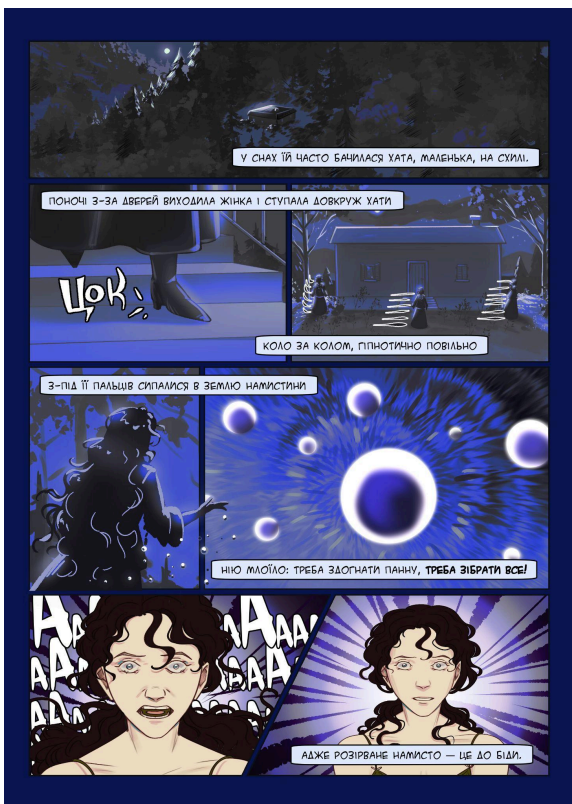

Рис. Б.3 — Сторінка мальовищу

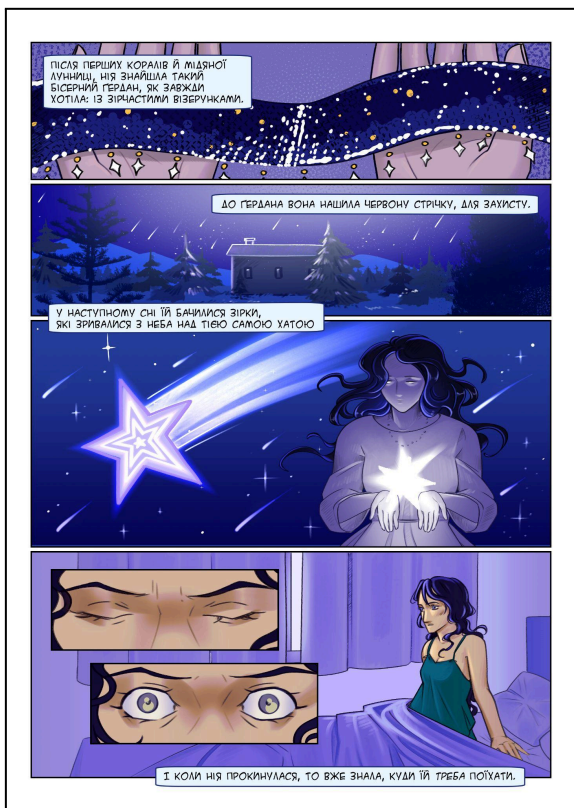

Рис. Б.4 — Порівняння сторінок різних часових проміжків

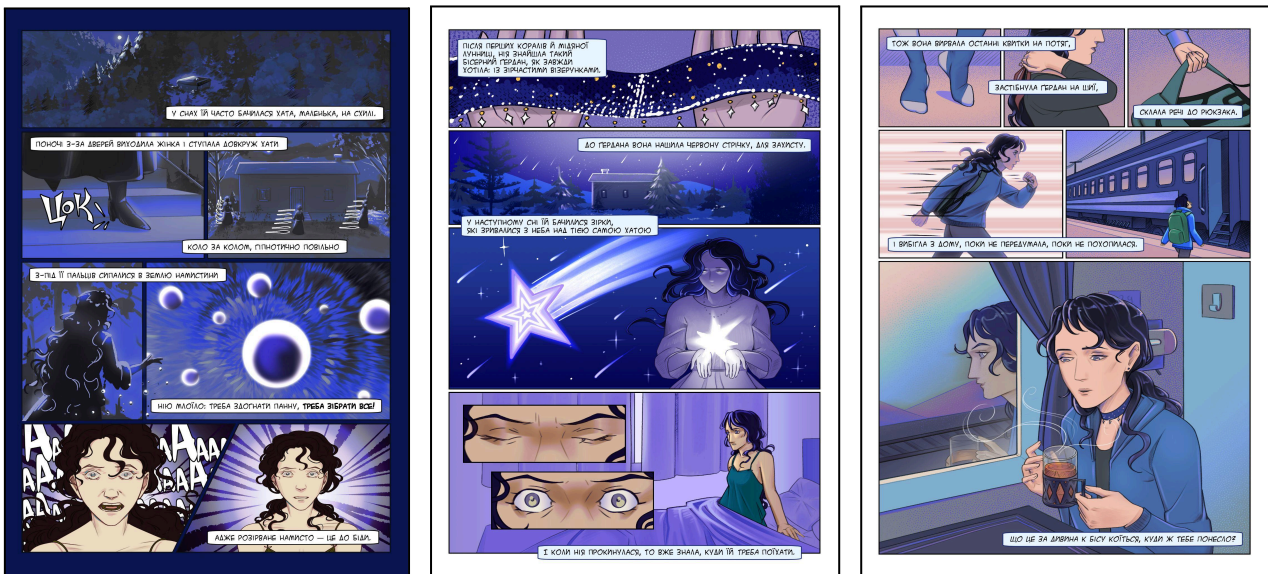

Рис. Б.5 — Сторінки мальопису з різноманітними локаціями

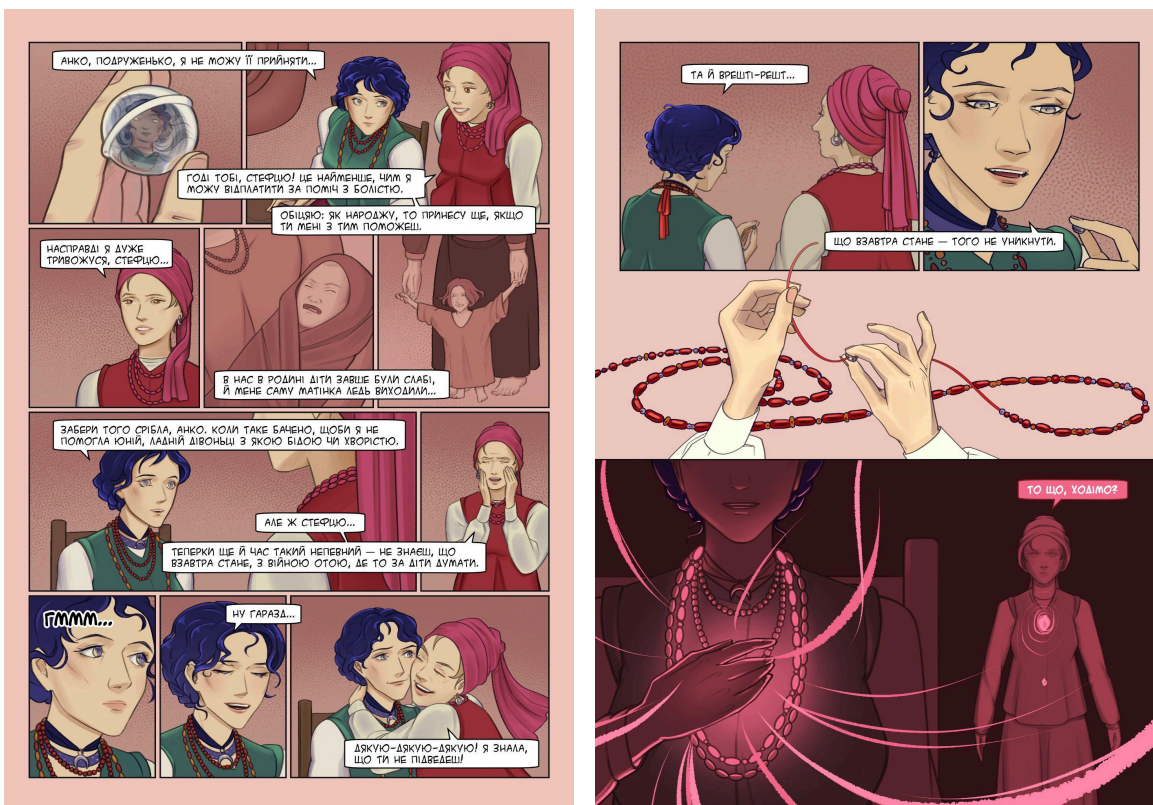

Рис. Б.6 — Приклад чергування малих і великих панелей

Рис. Б.7 — Сторінка мальовпису

Рис. Б.8 — Обкладинка мальовпису

Додаток В

Рис. В.1 — Презентаційний планшет №1

МАЛЬОПИС «ВСІ КОРАЛИ НА ЗАХИСТ БОГІНІ» ЗА МОТИВАМИ ОПОВІДАННЯ Н. МАТОЛІНЕЦЬ

Національний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Факультет образотворчого мистецтва і дизайну

Кафедра дизайну

Останній етап творчості (базисна частина)

Дипломний проєкт Семестр 6, 8

Мотивал: «Всі корали на захист Богині» за мотивами оповідання Н. Матолінець

Науковий консультант та куратор дизайну-роєкту: старший викладач кафедри дизайну Заєр О. Г.

Рис. В.2 — Презентаційний планшет №2

МАЛЬОПИС «ВСІ КОРАЛІ НА ЗАХИСТ БОГІНІ» ЗА МОТИВАМИ ОПОВІДАННЯ Н. МАТОЛІНЕЦЬ

Національний університет застосованих наук імені Василя Гринченка
Факультет об'єктно-графічного мистецтва і дизайну
Кафедра дизайну
Останній річний перший (Бакалаврський)
Дипломний проєкт Софіїва Ю. В.
Міжшкільне «Всі корали на захист Богині» за мотивами оповідання Н. Матолінець
Науковий консультант та куратор дизайну-проекту: старший викладач кафедри дизайну Зарв О. Г.